

**Killars våld mot tjejer
och våld i ungas relationer
– från osynligt område till
prioriterad politisk fråga?**

5 ÅR MED UNGARELATIONER.SE

ungarelationer.se

INNEHÅLL

INLEDNING.....	4
SAMMANFATTNING.....	6
VAD ÄR UNGARELATIONER.SE?.....	10
BAKGRUND.....	13
KUNSKAPSÖVERSIKT.....	14
QUIZ.....	20
NORSK OCH ISLÄNSK STÖDLINJE SAMT INTERNATIONELL UTBLICK.....	22
STATISTIK UNDER 5 ÅR.....	24
VAD HAR HÄNT PÅ STÖDLINJEN PÅ FEM ÅR OCH VAD BERÄTTAR DE UNGA OM.....	30
PORNOGRAFIN OCH UNGAS RELATIONER.....	49
UNGARELATIONER.SE/FÖRÄLDER.....	52
KOMMUNENKÄT.....	57
15 ÅTGÄRDSFÖRSLAG.....	64
FOTNOTER.....	72

Killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer – från osynligt område till prioriterad politisk fråga?

5 år med ungarelationer.se

Producerad av Stiftelsen 1000 Möjligheter 2024

Copyright © Stiftelsen 1000 Möjligheter 2024

1000 Möjligheter

Banérgatan 10

115 23 Stockholm

Grafisk form: Ronja Willners, Buzz & Peak Communications AB

ungarelationer.se drivs av Stiftelsen 1000 Möjligheter

www.1000mojligheter.se

www.ungarelationer.se

INLEDNING

Fem år har gått sedan öppnandet av den nationella stödlinjen och kunskapsplattformen unga-relationer.se. På en samhällelig nivå så har frågan tagit några ordentliga kliv framåt. Men i ungas relationer ser vi att våldet tyvärr ser lika grovt, allvarligt och normaliserat ut som för fem år sedan.

” Han är 19 jag är 14. Han stryker mig, spottar på mig, drar mig i håret, skriker åt mig och jag är rädd. Vi har bara träffats i några veckor.

Det här är bara en av tusentals unga tjejer som hört av sig till ungarelationer.se och den här rädslan, otryggheten och utsattheten delas med tusentals andra. Enligt BRÅ delas den av nästan var fjärde ung tjej mellan 16 och 24 år.¹ Och tittar vi närmare på den ännu yngre målgruppen så uppger 38% av tjejer i årkurs nio, bland de som haft en relation, att de varit utsatta för våld i relationen.²

När vi öppnade ungarelationer.se 2019 så fanns det knappt en diskussion om killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer. Än mindre några specifika insatser eller åtgärder mot våldet. Fem år senare svarar 33% av kommunerna i vår kommunenkät att de har skrivningar i handlingsplaner, strategier, budget eller liknande om arbetet mot våld i ungas nära relationer/killars våld mot tjejer. Nästan 80% uppger att de känner till ungarelationer.se och över 65% använder sig av stödlinjen och kunskapsplattformen i sitt arbete. Bland unga mellan 15-17 år har 35% hört talas om ungarelationer.se.

Under de här fem åren så har frågan fått en tydligare plats både på politisk och kommunal nivå, det offentliga samtalet kring frågan har också börjat föras och vi har fått ett antal skildringar i media av hur killars våld mot tjejer faktiskt kan se ut. I tidigare regerings åtgärdsprogram som tillkom våren 2021, efter ett massivt tryck på grund av flera mördade kvinnor under kort tid, så fick just den åtgärd som var nummer ett i vår första ett-årsrapport en egen punkt:

- **”Stoppa killars våld mot tjejer och våld i ungas partnerrelationer. Mäns våld mot kvinnor börjar med killars våld mot tjejer. Därför behöver särskilda åtgärder vidtas för att motverka våld i ungas partnerrelationer, bland annat i samarbete med civilsamhällets aktörer. Stödet till unga som har utsatts för våld ska stärkas ytterligare. Insatser ska riktas till unga män som utövar våld och kontroll i sina relationer för att de ska upphöra med våldet.”**

Sedan dess har ett antal regeringsuppdrag givits som inkluderar våld i ungas parrelationer där ungarelationer.se varit del av dem:

- **Regeringen har i juni 2021 gett Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att stödja arbetet för att stötta unga som har utsatts för våld, t.ex. genom att fortsätta samarbetet med stiftelsen 1000 Möjligheter som driver stöd- och kunskapsplattformen ungarelationer.se (A2021/01443).**

Ungarelationer.se har haft 15 209 samtal och över 1 345 000 sidvisningar sedan starten. I det nya åtgärdsprogrammet som presenterades i juni 2024 lyfts också våld i ungas parrelationer med stärkt stöd till barn och unga samt ökad kunskap om digitala dimensioner av våld som särskilda utvecklingsområden. I samband med presentationen av det nya åtgärdsprogrammet gavs också ett uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten att samverka med ungarelationer.se och därmed viss finansiering till stödlinjen.

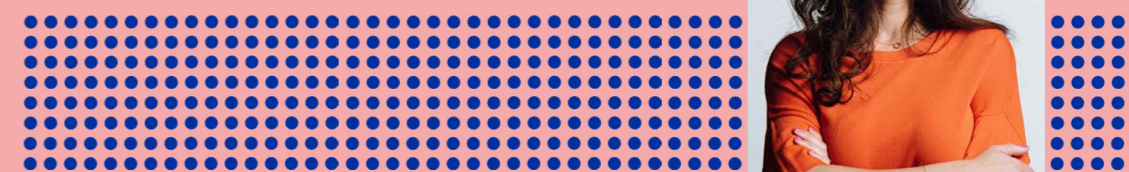
- **Jämställdhetsmyndigheten ska vidare stödja arbetet för att stötta unga som har utsatts för våld och arbetet med unga förövare av våld, t.ex. genom samarbete med Stiftelsen 1000 Möjligheter som driver stöd- och kunskapsplattformen ungarelationer.se (A2024/00844)**

Ändå ter sig framtiden för både området och stödlinjen oviss. Finns det tillräckligt stor kunskap, förståelse och mod för att faktiskt prioritera arbetet mot killars våld mot tjejer? Och vad krävs för att vi ska hålla uppe takten i förändringsarbetet de kommande fem åren för att faktiskt se till att få ett stopp på våldet i ungas relationer?

I den här rapporten beskrivs både hur arbetet på ungarelationer.se sett ut under de fem åren men också vilka förflyttningar som skett i samhället i relation till området under samma tid. Avslutningsvis lyfts ett antal åtgärder som vi, som möter det här våldet varje dag i vår verksamhet, identifierat som de viktigaste för att driva arbetet framåt. För faktum kvarstår – mäns våld mot kvinnor börjar med killars våld mot tjejer och ska vi ha en chans att tillförsäkra kvinnor och flickor deras mänskliga rättighet att slippa bli utsatta för våld så måste vi sätta in åtgärder där det börjar – i de ungas egna relationer. Mäns och killars våld mot kvinnor och flickor kostar Sverige åtskilliga miljarder varje år. Ett tidigt agerande kan förändra beteenden och rädda kvinnors och tjejers liv. Därför krävs det omedelbara krafttag mot killars våld mot tjejer. Bara så kan vi uppnå målet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Det är vägen framåt för ett jämställt samhälle fritt från våld. Ingen flicka eller kvinna ska behöva dö eller utsättas för våld för att vi, både som individer och som samhälle, inte tog vårt ansvar och gjorde allt vi kunde för att motverka killars våld mot tjejer.

Zandra Kanakaris

Generalsekreterare Stiftelsen 1000 Möjligheter som driver ungarelationer.se

SAMMANFATTNING

Bättre kunskapsläge

När ungarelationer.se öppnade 1 februari 2019 hade frasen killars våld mot tjejer nämnts endast en gång föregående år i media. Det fanns knappt en debatt om frågan om våld i ungas relationer och nästan inget arbete ute i kommunerna med det fokuset. Idag, drygt fem år efter öppnandet så är läget ett helt annat. Tack vare, bland annat den nationella stödlinjens arbete samt välbehövlig forskning som kommit under de senaste åren, har arbetet med frågan flyttats fram flera steg. Ungarelationer.se har också drivit på för att frågan ska hamna på den politiska dagordningen och idag är frågan mer synlig i både åtgärdsprogram och regeringsuppdrag. Kunskapsläget är avsevärt mycket bättre. Bland annat finns nya studier som visar på behovet av lågtröskelstöd via chatt,³ alltså sådant stöd som ungarelationer.se erbjuder, studier som visar på att medan det dödliga partnervåldet mot kvinnor i genomsnitt har minskat med 1,7% per år, har trenden av det dödliga partnervåldet mot tjejer förblivit oförändrad de senaste 27 åren.⁴ Ytterligare en studie visar att 38% av flickor i årskurs nio som haft en relation har varit utsatta för våld i den.⁵

Flickor fortsatt mycket utsatta av jämnåriga eller äldre pojkvänner

På stödlinjen är det tydligt att flickor och unga kvinnor fortsätter att vara en mycket utsatt grupp. Man berättar om ett mycket allvarligt våld, oftast från jämnåriga eller äldre pojkvänner, som får långtgående konsekvenser, både här och nu men också på ens framtid.

” För när han gör saker mot mig som jag inte vill då blir det ännu mer att jag inte vill. Ta stryptag, analsex, binda fast mina händer och han har kissat på mig. Skäms att berätta om det... känner mig äcklig.

Exempelvis lyfts stora problem med psykisk ohälsa som en följd av våldet i form av t.ex. PTSD, ätstörningar, självskadebeteenden men också problem med att orka och klara av skola och arbete. Eftervåldet som det också talas mer om när det gäller mäns våld mot kvinnor syns också i de unga tjejernas berättelser om och när man lyckas lämna relationen.

Andra sårbara grupper hör av sig till ungarelationer.se

Under åren har ungarelationer.se, tack vare riktade regeringsuppdrag, haft möjlighet att lägga resurser på att ta fram särskilda informationsinsatser till olika grupper. En insats har tagits fram för gruppen unga hbtqi-personer, en annan för unga som lever i en hederskontext och som blir utsatta för våld i en parrelation och en tredje för unga med funktionsnedsättningar. Insatserna har gett resultat, redan innan de genomfördes kom stödlinjen i kontakt med dessa grupper men sedan de särskilda informationsinsatserna tagits fram kan stödlinjen på ett bättre och tydligare vis nå ut med anpassad kunskap och information. Detta gäller också en särskilt riktad informationsinsats för unga våldsutövare som tagits fram.

Stödlinjen och kunskapsplattformen som en utvecklingshub för frågan

Sedan starten har ungarelationer.se fungerat som en form av utvecklingshub i arbetet med frågan om killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer. Kommuner och andra aktörer tar ofta kontakt med ungarelationer.se när man befinner sig i en uppstartsfas av att börja arbeta med frågan och vill dels ha hjälp med kunskap och utbildning samt material men också för att sondera terrängen kring hur andra kommuner och verksamheter arbetar med frågan.

I en kommunkartläggning som ungarelationer.se genomfört uppger nästan 80% av de svarande kommunerna att de känner till ungarelationer.se och drygt 65% att de använder ungarelationer.se i sitt arbete. Därmed är ungarelationer.se en central aktör när det gäller att sprida kunskap och information, både till unga, föräldrar genom ungarelationer.se/förälder och yrkesverksamma.

Att arbeta med frågan brett på alla arenor

Arbetet mot killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer behöver ske på alla upptänkliga arenor. Självfallet behöver det ske ute i kommuner och i regioner, i skolan och på nationell politisk nivå. Att arbeta gränsöverskridande och offensivt med frågan är avgörande. Ett mycket bra exempel på detta är det återkommande samarbetet i insatsen ”Svartsjuka är inte romantiskt” som genomförs varje år gemensamt av Sveriges alla länsstyrelser, Jämställdhetsmyndigheten, Polismyndigheten samt ungarelationer.se.

Stödlinjens erfarenhet är dock att det även är mycket hjälpsamt att också mer oväntade arenor som näringslivet och idrottsrörelsen är en del i att sprida kunskap och själva besitter kunskap kring hur man ska och kan agera när våld i ungas relationer aktualiseras. Ungarelationer.se hade exempelvis under tre år ett samarbete med The Body Shop Sverige som innebar en stor möjlighet att folkbilda om ämnet i landets alla butiker från norr till söder. Näringsidkare på mindre orter har dessutom ofta bred förankring i lokalsamhället och kan därför också fungera som effektiva kunskapsförmedlare som sätter fokus på frågan på hemorten.

Måste man gå med på strypsex?

Våld kan se ut på olika sätt men är aldrig okej. Få stöd och chatta anonymt på ungarelationer.se

Pornografins påverkan

Pornografin fortsätter att ha en tydlig påverkan på framförallt det sexuella våldet som de unga tjejerna blir utsatta för av sina pojkvänner.

”Får bara panik, han drar mig i håret under sex och liksom vill göra saker man typ gör på porr som att komma i mitt ansikte.”

Ett exempel på detta är det strypvåld som unga tjejer utsätts för som ungarelationer.se larmat om sedan öppnandet. Redan i de unga referensgrupperna som ordnades innan ungarelationer.se öppnande, så lyftes informationsinsatser med fokus på så kallat ”strypsex” upp som något som de unga ansåg var bland det viktigaste att adressera. Sedan dess har stödlinjen fortsatt att kräva fokus och insatser kring detta och på senare tid så har kraven börjat hörsammas.

Regeringen har bland annat gett ett uppdrag till Rättsmedicinalverket som ska kartlägga och sammanställa befintlig kunskap om strypvåld, inklusive när detta förekommer i ett sexuellt sammanhang. I uppdraget ingår också att förbättra myndighetens interna kunskapsuppbyggnad kring strypvåld och sprida denna kunskap till rättsväsendets myndigheter samt sjukvården för att man ska bli bättre på att dokumentera och utreda de här brotten, som kan vara svåra att bevisa. Utöver detta har Jämställdhetsmyndigheten fått i uppdrag att öka kunskapen om strypvåld bland unga. Under hösten 2024 publicerade Sveriges Radio i programmet Kaliber en undersökning där man gått igenom drygt 300 domar fem år bakåt i tiden, domar som handlar om strypvåld och strypsex i nära eller tillfälliga relationer. Föregående år var det totalt 86 domar – en ökning med

drygt 75% jämfört med de tre föregående åren. En siffra som redan i september månad 2024 hunnits i kapp. Nästan alla drabbade är kvinnor. I drygt hälften av fallen rör det sig om unga personer födda på 00-talet – flera var tonåringar när de misstänkta brotten begicks.

”Han säger att det är min plikt och hans rättighet att jag ska vilja göra alla saker med han som de gör i filmerna.”

Att det krävs tydliga och omgående åtgärder för att begränsa pornografins skadeverkningar på unga är uppenbart i stödlinjens kontakter. Att införa insatser för att begränsa både åtkomst och skadeverkningar av pornografin på unga är avgörande i arbetet mot våld i ungas relationer och Sverige behöver snarast ta efter flera andra länder som nu aktivt tittar på hur detta ska kunna genomföras.

Föräldrar – en nyckelgrupp för att förebygga och upptäcka våldet

Rätt snart efter stödlinjens öppnande stod det tydligt att föräldrar var en målgrupp som var i stort behov av stöd och kunskap gällande våld i ungas relationer. Det var också tydligt att det var en grupp som inte adresserats i tidigare arbete med mäns våld mot kvinnor och våld i vuxnas relationer. När det gäller våld i vuxen ålder är föräldrarna kanske inte ens längre i livet, bor kanske inte på samma ort och har inte samma insyn i sina vuxna barns liv. Men när det gäller killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer så finns föräldrarna mitt i skeendet och har därför både möjligheter och skyldigheter att agera. Men då krävs både kunskap och stöd. Därför lanserade ungarelationer.se under 2022 en föräldraplattform med just stöd och information. I samband med lanseringen så genomfördes en undersökning av Kantar Sifo som bland annat visade att 84% av föräldrarna uppgav att de hade liten eller ingen kunskap om våld i ungas relationer.

Arbetet framåt kräver fortsatta krafttag

Utmaningen nu är att inte tappa fart, nu är tiden att öka takten i arbetet och att ytterligare höja ambitionsnivån för att tillförsäkra att mäns våld mot kvinnor som börjar med killars våld mot tjejer får ett stopp. I kommunkartläggningen uppgav drygt 30% av de svarande kommunerna att man har någon form av skrivningar i handlingsplaner, strategier, budget eller liknande om arbetet mot våld i ungas nära relationer/killars våld mot tjejer. Det är en början men långtifrån tillräckligt och arbetet måste framöver ske på alla nivåer i samhället. Det finns ett antal åtgärder som behöver genomföras skyndsamt och dessa återfinns på s. 64. Det handlar om insatser gällande både det förebyggande arbetet, arbetet med upptäckt och identifiering, stöd, skydd och behandling men också lagföring. Det får aldrig glömmas att killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer till stor del handlar om brottslighet och i många fall allvarlig brottslighet som dabbar ett stort antal, framförallt flickor och unga kvinnor, varje år.

För att arbetet med frågan ska kunna fortgå med full kraft är det också avgörande att den nationella stödlinjen och kunskapsplattformen ungarelationer.se, som på många vis varit en drivande motor i arbetet med att synliggöra och utveckla arbetet med frågan om killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer, tillförsäkras en långsiktig och stabil finansiering.

VAD ÄR UNGARELATIONER.SE?

Ungarelationer.se är Sveriges nationella stödlinje och kunskapsplattform för att motverka killars våld mot tjejer och våld i ungas parrelationer.

ungarelationer.se består av:

EN STÖDLINJE

via chatt som är öppen varje kväll klockan 20-22 för barn och unga upp till 20 år som är utsatta för våld i en relation, som utövar våld eller är kompis till en utsatt eller en våldsutövare.

EN KUNSKAPS-BANK

med ungdoms-anpassade texter och filmer om varningstecken, olika typer av våld och hur en schysst relation kan vara. Det finns olika texter som vänder sig till den som är utsatt, den som utsätter någon och den som är kompis. Alla texter finns också att tillgå som filmer för de som inte kan, vill eller orkar läsa texterna.

ETT QUIZ

"Är du i en schysst relation?" där man får svara på tio frågor.

Individanpassat långtidsstöd

I chatten får alla som tillhör målgruppen erbjudande om en så kallad egen stödkontakt. Det innebär att man får ett långtidsstöd där man chattar med samma volontär cirka en timme i veckan under tio veckors tid. Därefter görs en gemensam utvärdering och samtalen kan fortsätta ytterligare en tid, glesas ut eller rundas av. Syftet är att den stödsökande ska slippa berätta om sina erfarenheter för olika volontärer varje gång i chatten, få ett återkommande processuellt stöd med målet att lämna relationen/upphöra med att utöva våld eller vid behov bli redo för att ta emot ett mer långtgående stöd i sin närhet, exempelvis genom att berätta för en anhörig, skolkurator, jour, polis eller socialtjänst.

Volontärerna har tillgång till en nationell kartläggning över var i landet det finns IRL-stöd för dem under respektive över 18 år, både utsatta för våld och utövare av våld. Kartläggningen har genomförts vid två tillfällen, en första gång i samband med öppnandet av stödlinjen och en ytterligare gång 2022 och fortsätter att uppdateras med jämna mellanrum. I och med den nya tillståndsplikten för skyddat boende kommer också en kompletterande uppdatering genomföras framöver.

Chatten bemannas av specialistutbildade volontärer som dels genomgått en rekryteringsprocess, dels gått en 32 timmar lång utbildning för att få de verktyg och den kunskap som behövs för att möta och stötta unga på stödlinjen. Den behandlar exempelvis mäns våld mot kvinnor, killars våld mot tjejer, våld i ungas parrelationer, juridik, pornografi, maskulinitetsnormer, kunskap om särskilt sårbara grupper, samtalsmetodik, bemötande och hur man bör möta och samtala med våldsutövare. Praktisk träning är också en viktig del av utbildningen.

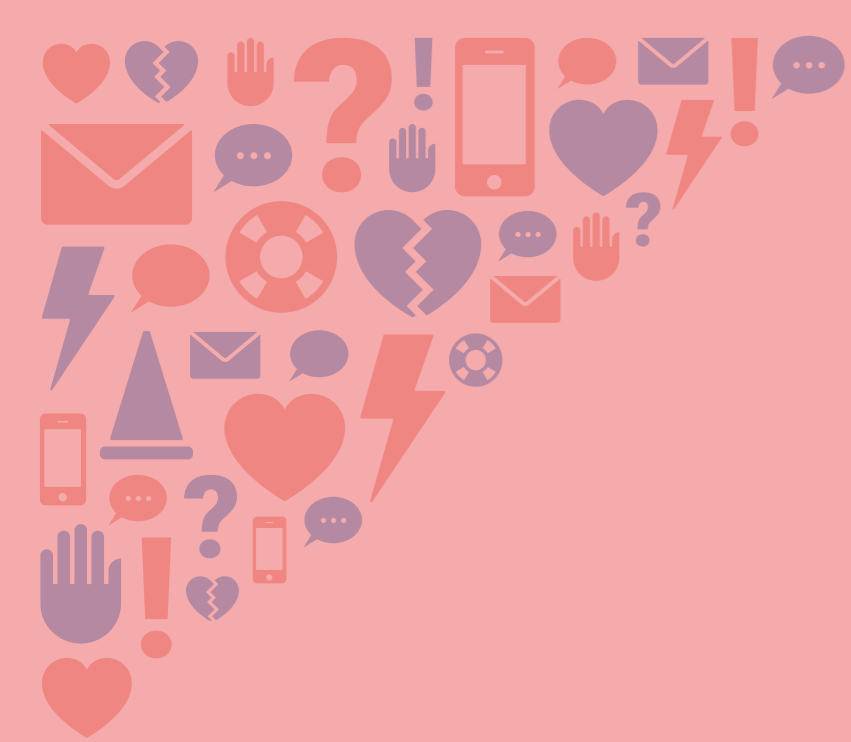
Efter avklarad utbildning sitter nya volontärer inledningsvis tillsammans med erfarna volontärer vid sina första chatttillfällen för att kunna få stöttning vid svåra samtalskontakter.

Alla chattar från nya volontärer granskas också av verksamhetens leg. psykologer. Därefter läser psykologerna kontinuerligt chattar och volontärerna kan också själva flagga chattar som upplevs som särskilt utmanande eller om det är något som man önskar feedback kring i sitt bemötande. Alla volontärer går på obligatorisk uppföljande grupphandledning med de leg. psykologerna. De volontärer som har egna stödkontakter får också en av verksamhetens leg. psykologer tilldelade sig som sin handledare i den specifika kontakten.

! När vi använder begreppet våld i den här rapporten så avses fysiskt, psykiskt, sexuellt, digitalt och materiellt våld. Om inget annat uppges syftar termen våld alltid på alla typer av våld.

En mottagning där metoder utvecklas och prövas och där expertis och spetskompetens finns

I Stockholm finns en mottagning där kliniskt arbete bedrivs och som serverar både ungarelationer.se samt Ellencentret som stiftelsen också driver. Hit kan unga komma utan remiss och utan kostnad få tillgång till exempelvis traumabearbetande samtal av leg. psykolog. Spetskompetensen som fås genom det kliniska arbetet på mottagningen är avgörande för utvecklingsarbetet och kvalitets-säkringen av den nationella stödlinjen och kunskapsplattformen ungarelationer.se.

” Anders börjar inte slå när han är 45 år gammal, han börjar ett beteende av makt och kontroll långt tidigare. Arbetet mot killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer är en förutsättning för att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Zandra Kanakaris
Generalsekreterare Stiftelsen 1000 Möjligheter som driver ungarelationer.se

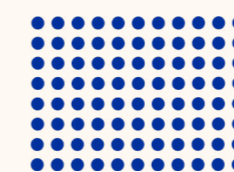
BAKGRUND

Stiftelsen 1000 Möjligheter har sedan 2010 mött och arbetat med både unga och yrkesverksamma, såväl online som IRL. Stiftelsen har expertkunskap om killars våld mot tjejer och våld i ungas parrelationer, om unga utsatta för sexuell exploatering och om våldspreventivt arbete och samtal med unga våldsutövare. Utöver den nationella stödlinjen och kunskapsplattformen ungarelationer.se driver stiftelsen också Ellencentret – en nationell verksamhet dit unga upp till 25 år kan komma för att få stöd, råd och behandling för erfarenheter från olika typer av sexuell exploatering. Ellencentret verkar också för stärkt stöd och skydd samt förebyggande arbete genom både skärpt lagstiftning och målgruppsanpassade insatser från det offentliga.

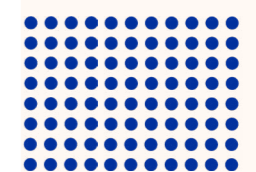
1000 Möjligheter kämpar varje dag för barns och ungas rättigheter. Allt utifrån en kunskap om våld, kön, genus och makt. Vi arbetar för att unga inte ska utsättas för våld eller utsätta andra för våld.

Vi arbetar med ett inkluderande förhållningssätt utan att osynliggöra strukturer. Det innebär till exempel att vi har ett könsmaktsperspektiv samtidigt som vi erbjuder individuellt stöd och hjälp för alla unga som har erfarenheter av våld i en relation samt de som varit eller är utsatta för sexuell exploatering.

Drygt 200 ungdomar i olika åldrar deltog i utformandet av det som idag är ungarelationer.se. Därefter har arbetet med att kontinuerligt förankra våra insatser, både hos målgruppen och andra verksamheter som har expertkunskap och som möter målgruppen, fortsatt i samband med exempelvis framtagandet av nya informationsinsatser.

STIFTELSEN
1000
MÖJLIGHETER

KUNSKAPSÖVERSIKT

När ungarelationer.se gav ut den första rapporten år 2020 om killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer fanns ingen gemensam kunskapsöversikt på temat. I samband med lanseringen av rapporten skedde ett omfattande opinionsarbete för att åstadkomma både mer forskning och kunskap på området samt konkreta politiska åtgärder. I avsnittet om vad som hänt i samhället under de fem åren sen ungarelationer.se startade finns mer att läsa om förflyttningen på området. Arbetet med att presentera rapporten för beslutsfattare bidrog bland annat till att dåvarande justitieministern gav BRÅ i uppdrag att ta fram en egen rapport på temat.

Brottsförebyggande rådets (BRÅ) rapport om Våld i ungas parrelationer – allt arbete behöver stärkas

Rapporten *Våld i ungas parrelationer* utkom 2021 och i den bekräftas samtliga av slutsatserna och behovet av åtgärdsförslagen från ett-årsrapporten från ungarelationer.se. BRÅ skriver också att "Endast en organisation inom ideell sektor, stiftelsen 1000 Möjligheter, som driver webbplatsen ungarelationer.se, har ett uttalat fokus på att stödja unga i åldern 15–20 år som är utsatta eller utsätter någon för våld i en parrelation". BRÅ:s rapport är ett utmärkt verktyg för alla som behöver påvisa behovet i just sin verksamhet av att stärka arbetet mot killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer. BRÅ skriver bland annat att det måste ske ett synliggörande av våldet i ungas parrelationer och att man måste stärka universella insatser för breda målgrupper, stärka selektiva insatser för riskgrupper, stärka möjligheten till upptäckt genom rutinmässiga frågor, stärka arbetet med indikerade insatser, att det krävs särskilda åtgärder och insatser för hbtqi-personer och särskilt sårbara grupper samt att rättsväsendets arbete mot våld i ungas parrelationer måste stärkas. BRÅ framhåller också som en av de strategiska åtgärderna "att stödorganisationer inom civilsamhället, som erbjuder anonymt stöd vid våld och våldsrelaterade problem hos unga, ges möjlighet till en stabil och långsiktig verksamhet".⁶

Avhandling med fokus på förekomst och hur våldet ser ut

Samma år som BRÅ släppte sin rapport publicerades även en avhandling på temat av Korkmaz, *Youth Intimate Partner Violence in Sweden*. I studien undersöks det europeiska forskningsfältet om våld mellan ungdomar i nära relationer, hur vanligt förekommande våld i en egen nära relation är bland svenska gymnasieelever samt hur denna utsatthet kan ta sig uttryck. Avhandlingen visar att våld i ungas relationer är ett frekvent förekommande socialt problem i Sverige. Totalt 59,7% av informanterna i studien rapporterade att de hade blivit utsatta för någon typ av våld: 40,2% rapporterade erfarenheter av psykologiskt våld; 49,6% psykologiskt våld online; 16,7% fysiskt våld; 29% sexuellt våld; och 18,1% grovt sexuellt våld. En signifikant högre andel flickor jämfört med pojkar rapporterade upprepad utsatthet. Könsskillnaden var extra framträdande i relation till det sexuella våldet, där en påtagligt högre andel flickor rapporterade utsatthet, både vid enskilda och upprepade erfarenheter av sådant våld.

TIPS

I ett-årsrapporten från ungarelationer.se finns en kunskapsöversikt som täcker tidigare kunskap och forskning på området fram till 2020.

Riskfaktorer som att ha upplevt våld i hemmet och att ha haft äldre partners framträdde också.* Det konstateras också att unga utsätts för våld på arenor som vuxna har tillgång till, så som det egna hemmet och skolan, platser som därmed ger vuxna en möjlighet att både agera och reagera på våldet. Enligt Korkmaz är det därmed "inte möjligt för vuxenvärlden att avfärda våld i ungas nära relationer som något omöjligt att upptäcka".

Studien tittade också på hinder och möjligheter för unga när det gäller att avsluta en våldsam relation. I studien uppmärksammas att ett hinder är att debatten och diskussionen om våld i nära relationer inte inkluderar unga. Att de unga fortfarande går i samma skola eller till och med samma klass som sin förövare kan också vara ett hinder eftersom det kan medföra att det blir än svårare att ta avstånd från relationen. På liknande vis lyfts också sociala medier fram som ett hinder. Studien identifierar att föräldrar har en betydande roll, vilket både kan innebära hinder och öppningar, mycket beroende på hur föräldrarna reagerar och agerar. Andra faktorer som påverkar hur lätt eller svårt det är för unga att lämna en våldsam relation är samhälleliga normer, rörande till exempel kön.** Studien visar att könsnormer är viktiga för förståelsen av våld i nära relationer bland unga kvinnor, då de verkar bidra till att försvåra att avsluta en våldsam relation eller att identifiera sexuellt våld som man utsätts för.

Sammanfattningsvis visar avhandlingen att våld i ungas relationer är vanligt, att våldet oftast är upprepat och allvarligt. I resultaten finns också en tydlig könad dimension på våldet i ungas relationer där flickor i jämförelse med pojkar rapporterar mer upprepat våld och också beskriver hur könade normer påverkar deras utsatthet.

Avslutningsvis pekar avhandlingen på att våldet som unga utsätts för inte skiljer sig från det som vuxna utsätts för men att unga lever under andra villkor som behöver beaktas. Korkmaz menar också att det är uppenbart att våld i ungas relationer kräver insatser som involverar föräldrar, skolan, socialarbetare och politiker.⁷

Hur de unga söker stöd och hur stödet ser ut

2023 publicerades två ytterligare studier på området. Den första, *Våld i ungas nära relationer och det ideella stödet – Möjligheter och begränsningar*, av professor Överlien och Fil dr. Korkmaz behandlar stödet som finns när det gäller våld i ungas relationer. Studien identifierar bland annat fyra olika teman för när unga söker stöd online för våldsutsatthet i en relation; "Min kille är arg, men han är ute nu" – Stödsökande i en pågående situation, "Jag vet inte vad som är normalt"

TIPS

"Genväg till forskning" – från VKV – Västra Götalands kompetenscentrum mot våld i nära relation – där den senaste forskningen på området sammanfattas, t.ex. rörande våld i ungas relationer.

* När det gäller det generella arbetet för en bättre fysisk och psykisk hälsa för barn så brukar skolframgång lyftas fram som en skyddsfaktor. I denna studie fann man dock inget samband mellan självrapporterade dåliga skolresultat och våldsutsatthet. Därmed kan man fråga sig om just skolframgång kan ses som en skyddsfaktor för våld i ungas nära relationer.

** Hinder som identifierades kunde till exempel vara tanken om det eftersträvarvärda i att vara "bra" nog för att vara någons flickvän, och en tanke om ett omsorgsarbete som flickvän ska ta hand om, medan en öppning var att nå en "vändpunkt": där vikten av att ha ett grundläggande självförtroende framträder som avgörande för att ta steget till att avsluta relationen.

– Osäkerhet kring hur upplevelser bör förstås, ”Jag undrar hur man tar sig ur en relation” – Praktiska råd efterfrågas samt ”Ingen annan att prata med”. I studien resoneras det också om att även samtal som inte explicit handlar om våld utan mer om kärlek, hur en bra relation kan kännas och vad som är våld potentiellt kan anses bidra till att våld förebyggs.

Det konstateras i studien att anonymt chattstöd spelar en stor och viktig roll för målgruppen, särskilt utifrån att man i studien sett att många unga söker stöd ”här och nu” och studien pekar också på att denna typ av stödfunktion som ideell sektor erbjuder kan vara svår att ersätta av befintligt stöd som erbjuds i kommunal eller regional regi. Vidare beskrivs också hur anonymt stöd online blir mer tillgängligt för den unga än stöd som finns i den ungas sociala nätverk, ”inte minst tack vare möjligheten att söka stöd utan att behöva delge personuppgifter och därmed bibehålla kontroll över vem som får vetskap om våldet”.

Avslutningsvis konstateras också att det behövs mer forskning för att kartlägga hur stödet inom det offentliga ser ut och i vilken utsträckning det ens finns.⁸

Det dödliga partnervåldet mot tjejer minskar inte

Under samma år, 2023, publicerades studien *Dödligt partnervåld mot unga* av Caman och Skott. Studien visar att ungefär 16% av allt dödligt partnervåld begås mot unga som inte har hunnit fylla 26 år. Dödligt partnervåld mot unga brottsoffer är ett könsrelaterat fenomen eftersom att det nästan uteslutande är tjejer som dödas i heterosexuella relationer. En av studiens viktigaste slutsatser är att den nedåtgående trenden avseende dödligt partnervåld mot kvinnor som är 26 år och äldre inte finns för flickor och unga kvinnor. Medan det dödliga partnervåldet mot kvinnor i genomsnitt har minskat med 1,7% per år, har trenden av det dödliga partnervåldet mot tjejer förblivit oförändrad de senaste 27 åren. Det konstateras i studien att en potentiell delförklaring till varför trenden avseende dödligt partnervåld mot tjejer har förblivit oförändrad, medan dödligt partnervåld mot kvinnor har minskat, skulle kunna vara att framtagna riktlinjer och åtgärder är bättre anpassade till våld som sker i vuxnas parrelationer.

Vidare belyser studien att det finns både likheter och väsentliga skillnader mellan dödligt partnervåld mot tjejer respektive kvinnor. De viktigaste faktorerna som utmärker dödligt partnervåld mot tjejer är separation som motiv och strypning som tillvägagångssätt. Studien belyser också att det finns viktiga skillnader mellan unga och vuxna vad gäller typ av substans som konsumeras och missbrukas i relationen, där narkotikaanvändning är vanligare bland både gärningsmännen och brottsoffren vid dödligt partnervåld mot tjejer. Däremot tycks suicidala tendenser vara mindre relevant som så kallad riskmarkör för dödligt partnervåld mot tjejer.⁹ Studien pekar på vikten av att samhället har en medvetenhet om att dödligt partnervåld kan ske under hela livsförloppet, och att det krävs en uppmärksamhet gällande risker för allvarligt och dödligt partnervåld mot tjejer. Bland annat bör åldersskillnad inom relationen, strypvåld, kontrollerande beteenden, separation och narkotikaanvändning uppmärksammas som potentiella riskfaktorer för dödligt partnervåld mot tjejer. Forskarna menar att detta i sin tur bör leda till strukturerade riskbedömningar och eventuell riskhantering. Det konstateras också att det, mot bakgrund av att rådande kunskapsläge om dödligt partnervåld mot unga är kraftigt begränsat, kan innebära att samhället är sämre rustat för att förebygga och hantera risk för allvarligt och dödligt partnervåld mot tjejer.⁹

Killars våld mot tjejer börjar i mycket ung ålder

Precis i början av 2024 publicerades Jernbros och Landbergs studie *Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck* av Allmänna Barnhuset med stöd av Jämställdhetsmyndigheten.* Resultatet visar att nästan var tredje ungdom som haft en relation hade varit utsatt för våld i den egna parrelationen och våldet överlappade med andra former av våld. Flickor och icke-binära var utsatta i betydligt större utsträckning än pojkar, där 38% av flickorna som haft en relation varit utsatta för våld i sin parrelation. De största könsskillnaderna gällde sexuellt våld som var fyra gånger så vanligt bland flickor och icke-binära i jämförelse med pojkar. Det var dubbelt så vanligt att flickor var utsatta för fysiskt våld i jämförelse med pojkar. Det digitala psykiska våldet var den vanligaste formen av våld i ungas parrelationer och de olika våldsformerna överlappade. Sambandet mellan att vara utsatt för våld i egen parrelation och att uppges att man skadat sig med sex sticker ut. Det var mer än tio gånger så vanligt att unga som utsatts för våld i egen parrelation uppgav att de skadat sig med sex.**

Studien bekräftar på många vis tidigare studier på området. Den visar återigen att killars våld mot tjejer och våld i ungas parrelationer är vanligt förekommande och att det ofta också kan överlappa med andra former av våldsutsatthet under barndomen. Särskilt viktigt att belysa är att deltagarna i studien är så pass unga och redan så pass våldsutsatta vilket återigen visar på vikten av att det förebyggande arbetet behöver starta tidigt.

Det är också viktigt att notera att studien undersöker sambandet med många olika former av våld och att det kan konstateras att fysisk barnmisshandel, psykisk barnmisshandel, att uppleva våld mot föräldrar, omsorgssvikt, sexuella övergrepp, och mobbing överlappar med våld i ungas parrelationer. Det är också tydligt i studien att effekterna på den psykiska hälsan är påtagliga. Unga som utsatts för våld i egen parrelation rapporterade självskadebeteende, suicidtankar och suicidförsök i betydligt högre grad än icke utsatta, de led också ofta av ätstörningar och depression. Sammanfattningsvis belyser rapporten en rad riskfaktorer för att utsättas för våld i en egen parrelation; att vara flicka eller icke-binär, att ha en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, att leva med föräldrar med missbruksproblem, psykisk sjukdom, suicid eller kriminalitet samt att ha utsatts för våld av sina föräldrar.¹⁰

Våld i ungas relationer bland placerade tjejer på SiS

Under hösten 2024 publicerades studien *”No Story, No Response”: Narratives from Girls Subjected to Youth Intimate Partner Violence and Placed at Special Residential Homes in Sweden* av Andersson och Korkmaz. I studien har man undersökt 16 SiS-placerade tjejers erfarenheter av våldsutsatthet i en egen nära relation och mer specifikt dynamiken mellan att å ena sidan vara föremål för samhällsinsatser till följd av beteendeproblem och å andra sidan ha varit utsatt för våld i en egen nära relation. Syftet var att undersöka hur våldsutsatthet förstås och tolkas i relation till annan social problematik, som i ungdomarnas fall föranlett en SiS-placering.

* Rapporten bygger på data från den senaste nationella kartläggningen av våld mot barn som genomfördes av Stiftelsen Allmänna Barnhuset på uppdrag av regeringen under våren 2022. I studien deltog 5 820 elever i årskurs 9 från 149 skolor, de har i en anonym enkät svarat på frågor om utsatthet för olika former av våld som begåtts av jämnåriga och vuxna.

** Stiftelsen 1000 Möjligheter som driver ungarrelationer.se driver också sedan ett antal år tillbaka verksamheten Ellencentret med fokus på målgruppen unga som är utsatta för olika former av sexuell exploatering. På grund av de båda verksamheterna och de kopplingar som blir synliga tack vare att de drivs under samma paraply har stiftelsen återkommande lyft att det finns en koppling mellan de som är utsatta för sexuell exploatering och att vara utsatt för våld i en tidig relation – för mer kunskap om detta se ”Ellenrapporten – Tjejer utsatta för prostitution och annan sexuell exploatering – om ungas erfarenheter, stöd och psykologisk behandling”.

Erfarenheter av våld i en parrelation förekom hos samtliga intervjuade, ofta gällde det mycket grovt våld och forskarna konstaterar att den här typen av våldserfarenhet lätt hamnar i skymundan. Vid inskrivning får man frågor om våld men de verkar inte fånga upp denna typ av erfarenhet då informanterna i studien berättade att de, trots egna erfarenheter, svarat nej på dessa frågor. Forskarna konstaterar att det inte finns någon samlad bild kring den här typen av utsatthet på boendena och heller inga explicita program för just den här typen av utsatthet. Det är ofta tjejernas egna beteende som är i fokus för placeringen vilket skulle kunna innebära en risk för att våldsutsattheten ”döljs” bakom det egna beteendet och att ansvaret för utsattheten placeras hos tjejerna. Korkmaz och Andersson menar att socialtjänsten som arbetar med institutionsplaceringar behöver uppmärksamma denna problematik i sina utredningar, därtill behöver behandlingspersonalen på de särskilda ungdomshemmen kunskap om våld i ungas relationer och hur de ska bemöta och arbeta med detta under ungdomarnas vistelse. Man menar också på att det behövs ytterligare forskning kring behandlingsinsatser med fokus på våld i nära relationer för unga, både för öppenvården och för institutionsvården.¹¹

Kartläggning av myndigheters kunskapsstöd rörande våld i ungas nära relationer

Under 2024 kom också kartläggningen *Kartläggning av myndigheters kunskapsstöd rörande våld i ungas nära relationer* av Korkmaz och Andersson på uppdrag av Jämställdhetsmyndigheten. Syftet var att kartlägga i vilken mån berörda myndigheter inkluderar och särskiljer information om våld i ungas nära relationer i sin kunskapsproduktion och sitt kunskapsstöd. Resultaten visar bland annat att myndigheter i stor utsträckning har uppdrag kring att öka kunskapen inom olika verksamheter om mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck men att det finns tendenser till att våld i ungas nära relationer inte uppmärksammas i samma utsträckning som vuxnas våldsutsatthet. Det är tydligt att fler aktörer arbetar med frågan våld i nära relation och mäns våld mot kvinnor utifrån ett vuxet perspektiv. Kartläggningen visar också att den kunskapsproduktion som finns tillgänglig på området i stor utsträckning består av akademiska rapporter. Tidigare studier visar att unga ofta söker stöd och hjälp av jämnåriga och via internet.¹²

Utifrån detta kan det vara viktigt att påpeka att ungarrelationer.se:s kunskapsbank kan användas på just detta vis och också i framtiden skulle kunna kompletteras med enklare och lättillgänglig forskning för att nå ut till unga.

Kartläggningen visar också på det som även tidigare studier visat, att det finns en kunskapslucka som rör ungdomar med funktionsnedsättning och deras utsatthet för våld i en egen nära relation. Man pekar också på att stödet till unga som är institutionsplacerade också ytterligare behöver förstärkas.¹²

Kunskapsläget är bättre men mycket mer krävs

Avslutningsvis kan konstateras att, sedan den första rapporten efter stödlinjens första år publicerades år 2020, så har kunskapsläget avseende killars våld mot tjejer förbättrats, även om det är en lång väg kvar att gå om man jämför detta forskningsfält med exempelvis fältet våld mot barn eller mäns våld mot kvinnor och våld mot vuxna i så kallade nära relationer. I ett-årsrapporten efterlystes mer forskning och större fokus på att tillvarata ungas egna röster för att

föra arbetet framåt. Det är därför glädjande att konstatera att åtminstone sju olika rapporter och studier rörande våld i ungas relationer har publicerats sedan dess och att ett antal studier är pågående. Bland annat viktiga studier om allvarligt våld i ungas nära relationer, studier som särskilt fokuserar på sexuellt våld och sexuellt samtycke i ungas relationer samt en delstudie som fokuserar på socialtjänstens arbete med våld i ungas nära relationer.

Det är fortsatt av stor vikt att forskningsfältet avseende just killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer expanderar och att forskning för detta finansieras. I likhet med alla insatser på detta område så behövs stora satsningar för att komma ikapp den underprioritering av området som länge varit rådande.

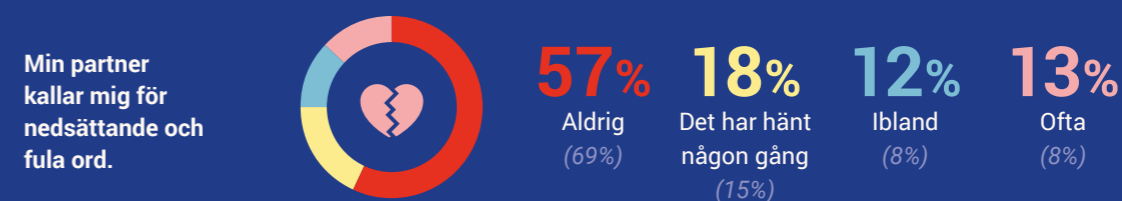
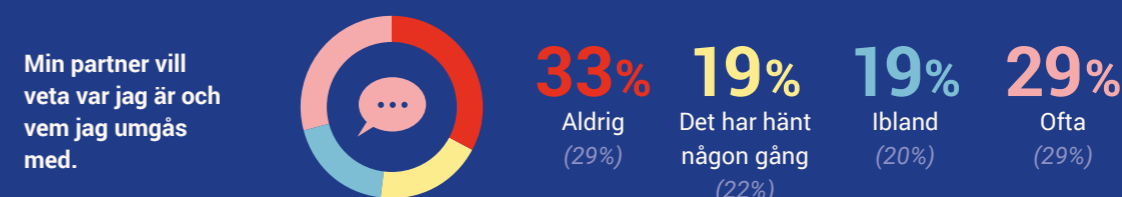
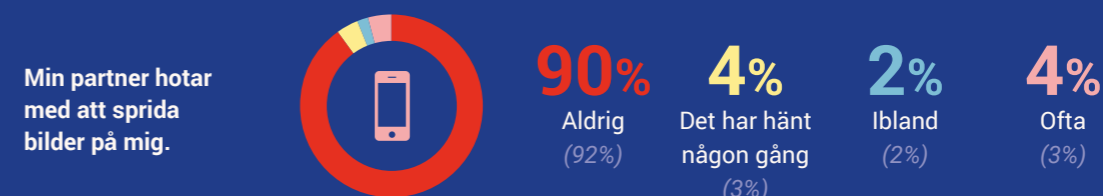
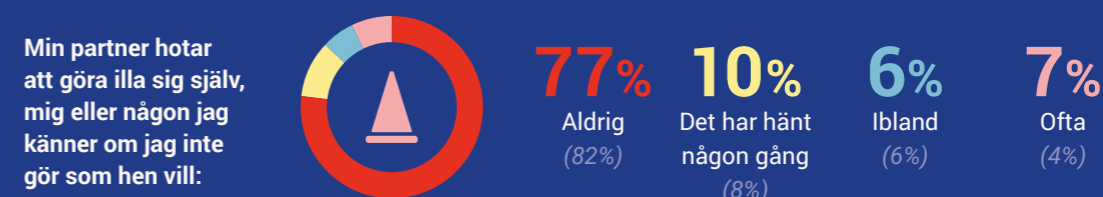
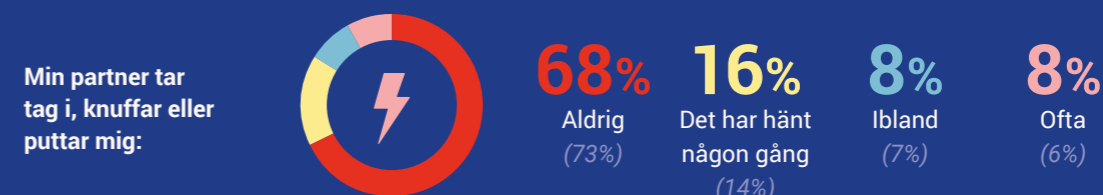
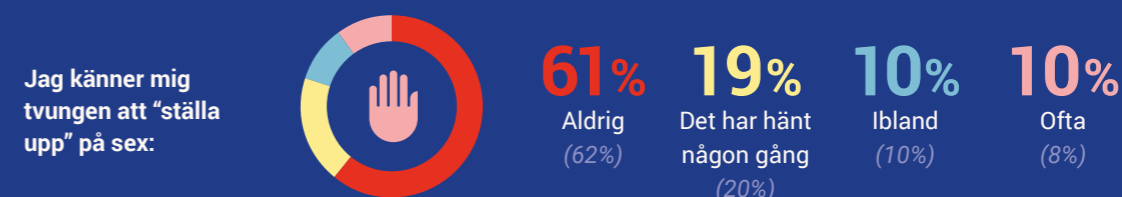
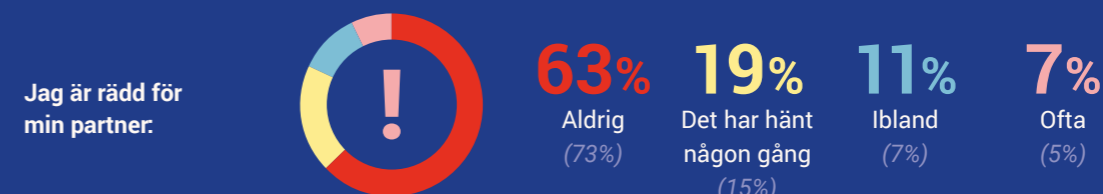
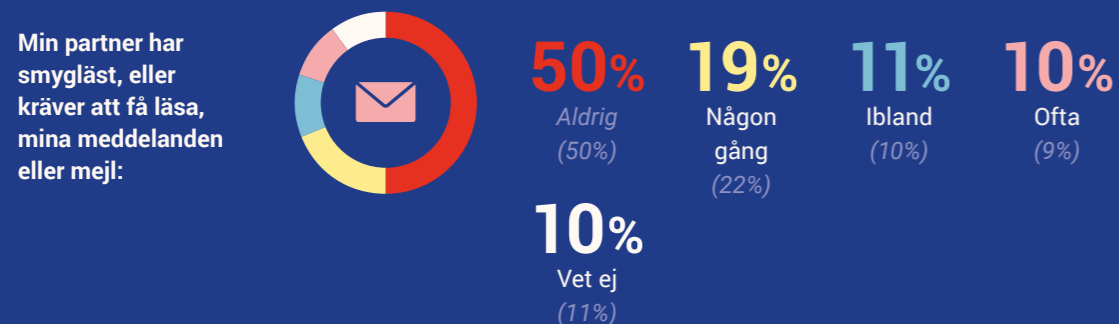
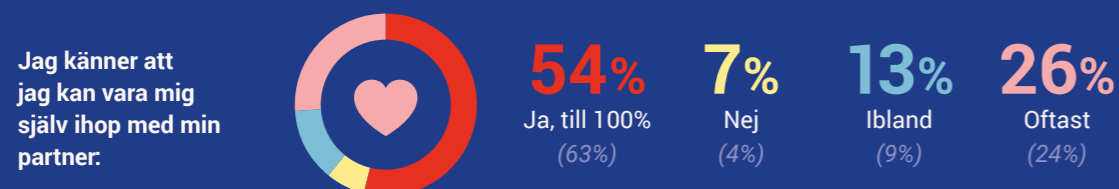
Det kommer också vara avgörande att den nya nationella strategin mot mäns våld mot kvinnor som ska presenteras av *Utredningen om en stärkt långsiktig styrning av arbetet mot könsrelaterat våld och hedersrelaterat våld och förtryck* i början av 2025 har tydliga och specifika skrivningar om just killars våld mot tjejer och våld i ungas parrelationer.

QUIZ

Tack vare de unga i referensgrupperna, som påtalade behovet av att ha ett quiz om huruvida man är i en schysst relation, så är just quizet en central del av ungarelationer.se. Det är också en av de mest populära sakerna att göra på kunskapsplattformen. Sedan ungarelationer.se öppnade har quizet samlat in drygt 60 000 svar. För att göra en jämförelse över tid presenteras här svaren från det senaste året (inom parentes syns resultat från första årets quiz).

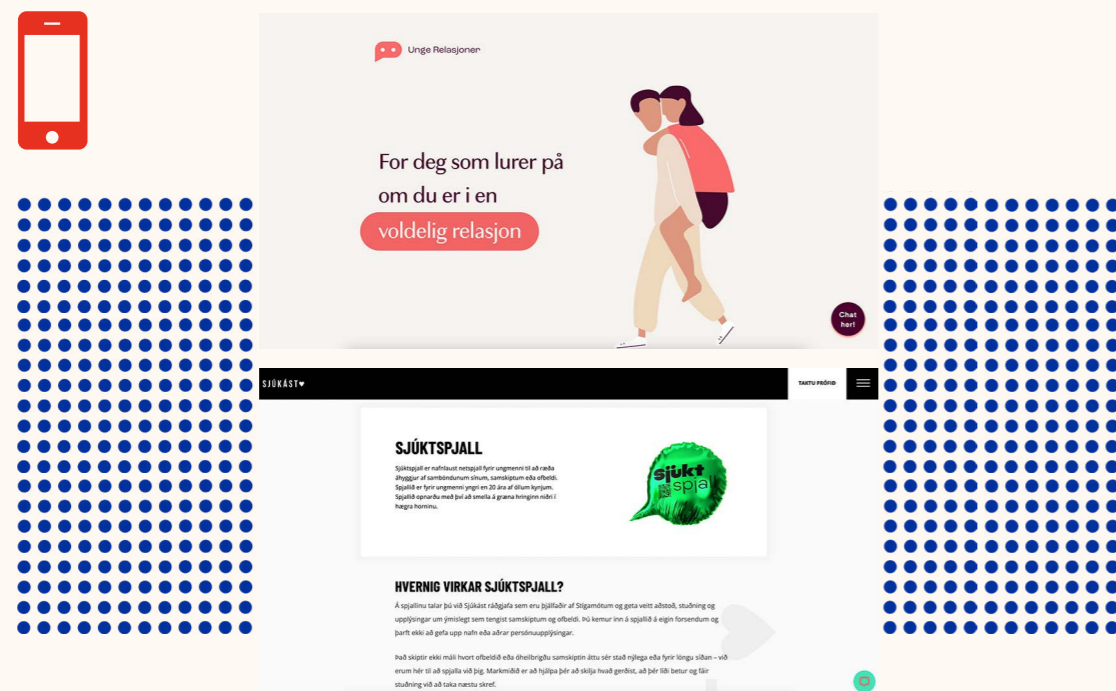
Naturligtvis är detta inga siffror som kan jämföras med forskningsstudiers resultat. Men det kan ändå tjäna som en försiktig fingervisning om hur framförallt unga själva tolkar och upplever sina relationer. Som syns i resultaten så kan man se en viss försämring, fler svar pekar på värre omständigheter i ungas relationer än svaren under första året. Vad detta kan bero är omöjligt att dra några konkreta slutsatser av men det kan vara värt att fundera över att stödlinjens chattar på senare år till högre del kommer från "kärnmålgruppen". Om samma mönster skulle appliceras på besökare generellt på stödlinjen och kunskapsplattformen så skulle en anledning till resultaten kunna vara att det helt enkelt i högre utsträckning är "rätt" målgrupp som nu kommer in och gör quizet, det vill säga de som faktiskt har erfarenheter av våld medan det under första året skulle kunna varit en mycket bredare grupp som kom in och testade på att göra det nya quizet.

Antal inskickade quizsvar 1 februari 2023 – 31 januari 2024: 11 687

NORSK OCH ISLÄNDSK STÖDLINJE SAMT INTERNATIONELL UTBLICK

Tre månader efter att ungarelationer.se öppnade var stöddlinjen och kunskapsplattformen ungarelationer.se inbjuden till Norge og NKVTS – Nasjonalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress av professor Carolina Överlien för att prata om arbetet med ungarelationer.se. Detta fick sedan till följd att ungarelationer.se kontaktades av Oslo Krisesenter og Kompetansesenter for vold i nære relasjoner som ville starta en liknande linje i Norge. I november 2021 så lanserades ungerelasjoner.no vid ett seminarium i Oslo Kulturhus, där ungarelationer.se deltog med en digital föreläsning. Under hösten 2019 tog stöddlinjen också emot studiebesök från Stigamót på Island som ville lära sig mer om arbetet med ungarelationer.se. I mars 2022 öppnades sedan en isländsk variant av ungarelationer.se; sjuktspjall på sjukast.is. Det är mycket glädjande og viktigt att se hur liknande initiativ sprider sig. Kontakt har också skett med verksamheter i Storbritannien som tittar på möjligheten att genomföra liknande satsningar.

Killars våld mot tjejer og våld i ungas parrelationer är en fråga som måste lyftas i internationella sammanhang som rör kvinnors og barns rättigheter. Här kan Sverige vara ett föregångsland genom att både driva grundläggande frågor som exempelvis förbud mot barnaga og barn-äktenskap men också frågan om att mäns våld mot kvinnor börjar med killars våld mot tjejer og

att barn har rätt att växa upp fria från våld inte bara i sitt hem og i sin skola utan också i sina tidiga relationer. 2019 när ungarelationer.se öppnades, var det här fortfarande en mycket ovanlig fråga att lyfta i internationella sammanhang.

Ungarelationer.se har dock fortsatt att påtala vikten av att fokusera på detta, bland annat i relation till Pekingplattformen og område 12 – flickebarnets situation. Det är också av vikt att, precis som lyftes fram i ett-årsrapporten, förstå att arbetet mot killars våld mot tjejer är centralt i efterlevnaden av Istanbulkonventionen. Sverige har ratificerat Istanbulkonventionen vars syfte bland annat är att skydda kvinnor mot alla former av våld samt att förebygga, lagföra og avskaffa våld mot kvinnor. I artikel 3f skrivs tydligt ut att **definitionen av kvinnor i konventionen även omfattar dem under 18 år**. Sverige arbetar också utifrån Agenda 2030 og de globala målen där mål 5.2 innebär att alla former av våld mot alla kvinnor og flickor i det offentliga og privata rummet ska avskaffas.

Med tanke på hur lite uppmärksamhet området våld i ungas parrelationer fick innan ungarelationer.se öppnades är det mycket positivt att det nu finns signaler på att detta är en fråga som lyfts inte bara på nationell nivå utan även internationellt.

I somras släppte WHO rapporten *Intimate partner violence against adolescent girls: regional and national prevalence estimates and associated country-level factors* som visar att bland tonårsflickor som har haft ett förhållande kommer nästan en fjärdedel (24%) – närmare 19 miljoner flickor – att ha upplevt fysiskt og/eller sexuellt våld i nära relationer när de fyller 20 år. WHO konstaterar också att: ”våld i nära relationer börjar oroväckande tidigt för miljontals unga kvinnor runt om i världen” samt att ”med tanke på att våld under dessa kritiska formativa år kan orsaka djupgående og bestående skador, måste det tas på större allvar som en folkhälsofråga – med fokus på förebyggande og riktat stöd”.¹³

STATISTIK UNDER 5 ÅR

Om statistiken

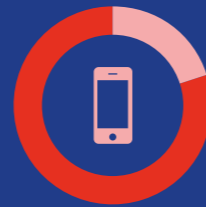
Jämfört med första året har stödlinjen ett något mindre antal samtal per år samtidigt som de samtal som faktiskt handlar om våld och tillhör den så kallade kärnmålgruppen har ökat. Det innebär alltså att fler av samtalen handlar om precis det som stödlinjen finns till för att hjälpa till med.

En ytterligare anledning, som inte kan beläggas men som är en förhoppning, är att det idag också finns fler lokala hjälpinstanser som lyfter frågan, vilket skulle kunna innebära att den unga har fler ställen att välja på när hen behöver stöd. Exempelvis uppmärksammar fler och fler lokala jourer killars våld mot tjejer och också exempelvis ungdomsmottagningar och fältassistenter. Kommunernas arbete med frågan har också utvecklats vilket avsnittet om kommunkartläggningen längre fram går närmare in på (s. 57). När stödlinjen öppnades fanns även en helt "onödd" målgrupp bland alla som var 15-20 år i Sverige som kan ha ökat inflödet. Efter att ha varit igång under fem års tid behöver ungarelationer.se "bara" nå nya ålderskullar som kommer upp i stödlinjens målgrupp, exempelvis alla nyblivna 15-åringar.

Det går inte att se några tydliga trender eller toppar när söktrycket på stödlinjen är som störst. Det är mycket oförutsägbart. Den enda indikatorn som går att hitta för ökad trafik är när det pågår informationsinsatser i sociala medier. Tittar man på antalet samtal utslaget på dagar så landar snittet på 8,3 samtal per dag. För en jämförelse så har Kvinnofridslinjen, som har öppet 24 timmar per dygn och stöd via tolk på alla språk, i snitt 135 samtal per dag.¹⁴ Det ger ett resultat på 5,6 samtal per timme hos Kvinnofridslinjen som funnits i snart 17 år och ungarelationer.se 4,1 per timme, som funnits i fem år och har en avsevärt mycket mindre målgrupp till antalet eftersom målgruppen endast är unga upp till 20 år. Vi menar därför att det finns goda möjligheter att, med tillräckliga resurser för informationsinsatser och ett i framtiden bredare öppethållande, nå ut till fler unga i behov av stöd och hjälp.

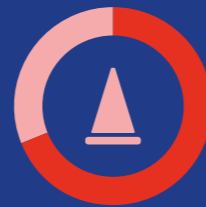
Chattsamtal:
15 209 st

Tysta samtal:

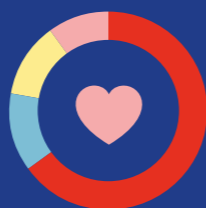
20%
= var femte samtal

Kärnmålgrupp:

69% Ja **31%** Nej

Kön:

65% Tjej **13%** Kille

12% Annat, vill ej definiera sig **10%** Vet ej

Ungefär var femte samtal till ungarelationer.se är ett så kallat tyst samtal*. Det vill säga besökaren loggar in på chatten men skriver sedan ingenting. Detta kan vara ett första steg mot att våga berätta, att testa hur det funkar och se om någon svarar, samt vem och hur.

Nästan 70% av de inkomna samtalen handlar idag om det som stödlinjen faktiskt finns till för, det vill säga dessa samtal hör till stödlinjens så kallade "kärnmålgrupp". Det är en ökning från 57% efter första året som är positiv om än dock väntad eftersom det kan tänkas att det tar ett par år för en stödlinje att profilera sig kring vad det faktiskt är man kan vända sig till den med för problematik.

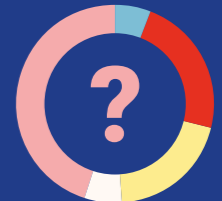
De övriga samtalen är dock ofta av stort värde utifrån ett förebyggande perspektiv, då det kan vara samtal om exempelvis att vara kär, hur man vill ha det i en framtida relation, hur man ska våga prata med den man har känslor för och liknande relationsrelaterade ämnen som inte har med våld att göra. Utöver detta finns också en andel samtal som rör våldutsatthet men där den sker utanför en kärleksrelation, exempelvis är det en förälder eller ett syskon som utsätter en. Här återfinns också de samtal som inte är seriösa i sitt stöd-sökande eller som söker stöd för helt andra problem.

Även om stödlinjen finns för alla upp till 20 år så är det primärt gruppen 15-20 år som exempelvis informationsinsatser riktar in sig på. Detta för att kunna kommunicera på ett vis som passar målgruppen och inte blir för brett i tilltal som är en risk om man försöker nå till exempel både 13-åringar och 20-åringar inom ramen för samma typ av kommunikation.

Det finns också en relativt stor grupp av unga som är över 20 år som hör av sig. Vad detta beror på är svårt att säga, men ett antagande är att man fortfarande definierar sig som "ung" och inte känner att mer vuxet profilerade stödsinsatser passar.

* Tysta samtal – så här skriver Kvinnofridslinjen om tysta samtal till dem: Det är inte ovanligt att en person som har ringt upp lägger på luren eller är tyst när personalen svarar. Även felringningar förekommer. Vid ungefär vart femte samtal lägger den som ringer upp på luren inom tio sekunder, alltså redan under det inspelade meddelande som berättar att man kommit till Kvinnofridslinjen, och samtalet når aldrig personalen i rådgivningen.

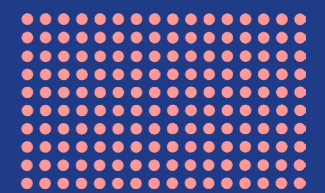
Ålder:

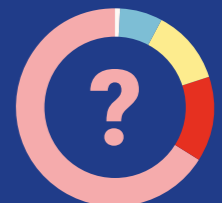
6% Under 15 år **23%** 15-17 år

20% 18-20 år **6%** Över 20 år

45% Vet ej

Ålder partner:

1% Under 15 år **7%** 15-17 år

12% 18-20 år **14%** Över 20 år

66% Vet ej

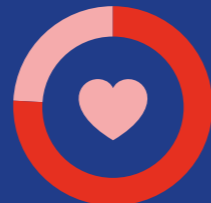
I de fall information om ålder framkommer så är en knapp majoritet under 18 år men nästan lika många är unga vuxna. Det är viktig information när frågan om killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer ska hanteras; att det både rör sig om barn men också unga vuxna som definierar sig som unga snarare än vuxna och därför också väljer att vända sig till ungarelationer.se. Att området våld i ungas parrelationer inkluderar en målgrupp som både rör de som ska hanteras utifrån ett barnrättsperspektiv och de som ska hanteras utifrån ett "vuxet"-perspektiv hos exempelvis socialtjänst eller rättsvårdande myndigheter är en omständighet som kan medföra splittring och som därför kräver flexibilitet och kunskap hos de som ska arbeta med frågan.

I de fall ålder på partner framkommer är äldre partners i majoritet. Detta påvisar ytterligare hur viktigt det är för omgivningen att förstå vilka maktförhållanden som kan skapas i en relation bland unga med en åldersskillnad på exempelvis två år. I en vuxen relation är två års åldersskillnad för de flesta att se som "jämnårigt" och medför inte per automatik ett skevt maktförhållande men i ungas relationer kan en åldersskillnad på två år innebära att man till exempel lever helt olika liv där den ena fortfarande går i skola och bor hemma och den andra har jobb och egen bostad, eller att den ena har erfarenheter av tidigare relationer medan den andra är i sin första relation.

En inte så oväntad statistik rör boendeförhållande, där alltså de flesta bor hemma men det är ändå viktigt att notera att 14% uppger att de bor tillsammans med sin partner. Det är därför återigen viktigt att förstå att omständigheterna runt de unga som utsätts för våld i sin relation kan se olika ut. Det är också viktigt att komma ihåg att bara för att man inte bor ihop så kan det ändå vara så att man tillbringar stor del av sin tid tillsammans.

” Jag är 16. varit ihop i ungefär ett år. vi bor inte ihop men jag är hos honom ganska ofta så ibland känns det nästan som vi bor ihop.

Partner status:

76% Nuvarande 24% Fd

Bor tillsammans:

14% Ja 36% Nej

50% Vet ej

Hjälpte det dig att prata med oss: 7,04 av 10

Kände du dig lyssnad på: 7,76 av 10

De killar som hör av sig ligger stadigt runt 13-14% men tittar man närmare på kärnmålgruppen syns det att de faktiskt ökat över tid vilket är positivt då unga killar generellt sett är svåra att nå med stödinsatser. En ökad andel våldsutövare tar också kontakt. Vad detta beror på är svårt att avgöra men en tänkbar förklaring kan vara att ett antal informationsinsatser som genomförts under åren har varit särskilt fokuserade på att nå denna målgrupp, bland annat genom att använda ett så kallat "kompisperspektiv". Alltså att lyfta frågan om våldsutövare utifrån att de flesta bör ha någon som utövar våld i sin omgivning och hur man då ska agera.

Kontroll är inte kärlek.

Vill du hålla koll på den du är ihop med? Få hjälp att förändra ditt beteende på ungarelationer.se

Vill du hålla koll på den du är ihop med?

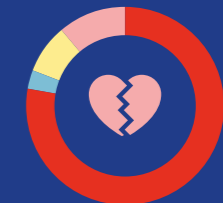
Kontroll är inte kärlek. Få hjälp att förändra ditt beteende på ungarelationer.se

Fortsatt är den som är utsatt för våld den absolut största gruppen som hör av sig. Gällande olika typer av våld som framkommer i samtalen, där flera kan väljas, så är psykiskt våld den våldstyp som alltså lyfts mest. Observera att en anledning till att digitalt våld har en relativt låg siffra sannolikt är på grund av att det nästan alltid klassas in som psykiskt våld snarare än just "renodlat" digitalt våld. Troligtvis skulle både sexuellt våld och psykiskt våld ha signifikant högre siffror än de som redovisas här om de unga visste att flera av de upplevelser som de har utsatts för i dessa sammanhang är våld.

Särskilt sårbara grupper

Det är tydligt att den allra mest sårbara gruppen i stort är flickor och unga kvinnor och som redovisats ovan så är det också dessa som stödlinjen når i högst utsträckning. När det gäller andra sårbarheter som att ha en funktionsnedsättning, leva i en hederskontext eller vara hbtqi så kan vi se att dessa grupper nås i ungefär lika stor utsträckning. Sedan stödlinjen började mäta detta så hamnar alla tre grupper nämligen på runt 4%.

Typ av stödsökande:

78% Utsatt 3% Kompis

8% Våldsutövare 11% Annat

Typ av våld:

28% Fysiskt 37% Psykiskt

24% Sexuellt 11% Digitalt

Framkommer i samtalet att någon i relationen är hbtqi:

4%

Det är viktigt att förstå att detta är uppgifter som är baserade på vad som framkommer i samtalet till stödlinjen och att de därför inte är heltäckande och måste tolkas med viss försiktighet. Det är alltid svårt att avgöra om man når ut i tillräckligt hög grad till olika grupper men för en jämförelse kan man undersöka hur stora grupperna är i förhållande till resterande befolkning.

När det gäller hbtqi-personer så uppger Folkhälsomyndigheten att "Tidigare svenska befolkningsundersökningar uppskattar att andelen homo- och bisexuella personer varierar och ligger på 2-3%, men att andelen är högre i yngre åldersgrupper och där ligger på 4-6%".¹⁵

Enligt Rädda Barnen så är det svårt att veta exakt hur många som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck men i en enkät bland elever i årskurs nio uppgav omkring 9% att de lever med hedersrelaterat våld och över 20% att de begränsas av oskuldsnormer.¹⁶

Det finns inget register i Sverige över alla personer med funktionsnedsättning. Det gör att den statistik som finns kommer från olika undersökningar där personer med funktionsnedsättning kan jämföras med den övriga befolkningen. Enligt Myndigheten för delaktighet (MFD) kan det röra sig om mellan 16-20% av befolkningen som har någon typ av funktionsnedsättning.¹⁷

Från flertalet studier vet vi att våldsutsattheten bland dessa grupper är hög och det är därför av stor vikt att vi fortsätter att arbeta för att nå ut med information, stöd och förebyggande arbete specifikt till dessa grupper.

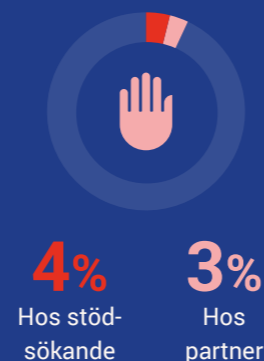
De flesta som hör av sig till ungarelationer.se har inte berättat om våldet tidigare (där information om detta framkommer) och de flesta har inte heller kontakt med någon annan hjälpinstans. Dessa siffror stämmer väl överens med slutsatsen i den studie som Överlien och Korkmaz genomfört om stödet när det gäller våld i ungas relationer och behovet av ett lågtröskelstöd "här och nu" där de unga kan berätta om sina erfarenheter.¹⁸

I ungefär en femtedel av samtalen har den stödsökande lämnat en utvärdering. Här kan vi se att de flesta unga både känner sig hjälpta av att prata med ungarelationer.se och att de känner sig lyssnade på i mycket hög utsträckning.

Framkommer i samtalet att det finns en hederskontext:

Framkommer i samtalet att det finns en funktionsnedsättning:

Berättat tidigare om våldet:

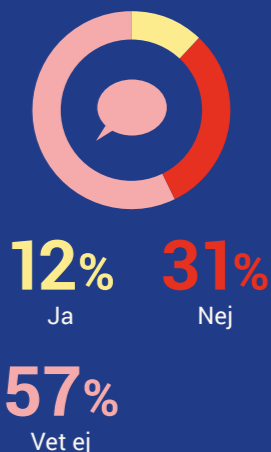

” Jag kände mig lyssnad på och verkligen som att jag blev förstörd och inte alls dömd! Jag kände mig trygg och jag mår bättre nu än innan och känner hopp framåt.

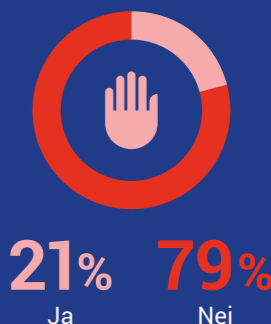
” Det har känts väldigt bra att ha dom här samtalen och det har hjälpt väldigt mycket och för några veckor sen så skulle jag aldrig våga prata med dom på bup om min kille men jag har blivit lite modigare av dom här samtalen... Det som har varit hjälpsamt med samtalen är att jag byggt upp mer mod och att få chansen att prata med någon om det som känns jobbigt och som tynger mig.

De allra flesta unga hittar fram till stödlinjen via Google och sociala medier. Det är därför helt avgörande att stödlinjen har resurser för att finnas i de miljöer där unga för närvarande befinner sig. När stödlinjen öppnade var det framförallt Instagram och Youtube och nu fem år senare är det framförallt Snapchat och TikTok medan Youtube fortfarande är en relevant kanal.

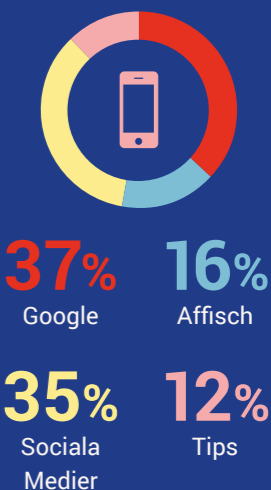
Kontakt med annan hjälpinstans:

Stödsökande har gjort utvärdering av samtalet:

Hur får de stödsökande information om ungarelationer.se:

VAD HAR HÄNT PÅ STÖDLINJEN PÅ FEM ÅR OCH VAD BERÄTTAR DE UNGA OM

Tjejer som blir utsatta av killar och män

Sedan den första rapporten om ungarrelationer.se; *Ett år med ungarrelationer.se – erfarenheter och kunskap om killars våld mot tjejer och våld i ungas partnerrelationer*, har ett flertal utvecklingar skett på stödlinjen. Innehållet i berättelserna från de unga är tyvärr i stort sett detsamma som tidigare. Det handlar om, framförallt unga tjejer, som är utsatta för ett ofta grovt och allvarligt våld, av framförallt jämnåriga eller äldre pojkvänner.

” I början var han jättegullig och han sa att hans pappa hade lärt honom att visa respekt och han skulle aldrig någonsin kunna slå den är med. Men sen blev han arg en dag

” han liksom tar tag i mitt hår och typ bara drar runt mig i hela lägenheten

Det är uppenbart att våldet är precis lika allvarligt och grovt som det våld som beskrivs och finns dokumenterat i forskning när det gäller mäns våld mot kvinnor.

” han slår mitt huvud mot golvet eller väggen

” Jag har slutat säga nej. Han gör ändå och ännu värre. Sen tvingar han mig alltid att säga förlåt efter

OM CITATEN

Citaten som återfinns i rapporten kommer alla från chattarna med de unga eller från feedbacken de lämnat i enkäten efter avslutad chatt. På ungarrelationer.se informeras de unga om att deras berättelser kan användas för utbildning, kunskap och forskning.

För deras säkerhet och anonymitet är ändå vissa ord eller specifika detaljer i citaten ändrade så att de inte ska vara igenkänningsbara, vissa stavfel kan också ha korrigerats för läsbarhet.

Eftersom citaten kommer från långa konversationer med volontärer så är också vissa citat sammanfogade ur en längre konversation.

” jag vill berätta för mina vänner men är rädd att han ska göra de illa också

Det är också tydligt att alla olika typer av våld förekommer i de ungas relationer. Det psykiska våldet är det som de unga i störst utsträckning berättar om på stödlinjen där kontroll av en på olika vis med hjälp av telefoner och appar är mer regel än undantag.

” Det jag inte förstår är varför han inte lämnar när han hatar mig så mycket. Istället ska han vara hemma, få mig att må skit varje dag, följa mig på telefonen när jag jobbar sen skrika på mig

” Han har ett sånt där lås där han ser i sin telefon när man öppnar och stänger. En gång ringde det på dörren och jag fick sån panik. Tänk om han kan se det, då blir det inte roligt för mig.

” jag var ute och åt middag med några kompisar och blev sen hem och så orkade jag inte svara på hans sms... han var bara arg först och frågade varför jag inte svarat... sen så blev jag arg tillbaka och sa att ja bara inte hade sett smset då knuffade han mig så jag föll ner på golvet med huvudet hårt

Det fysiska våldet är även vanligt förekommande och ofta det som upplevs som enklast att beskriva även om all våldsutsatthet medför känslor av skuld och skam och flera stödsökande lyfter också att det fysiska våldet ”läker” men att det är konsekvenserna av det psykiska våldet som påverkar en mest.

” Det var mitt fel. Jag borde inte ha sagt det jag sa. Den gången bröt jag foten.

” Blåmärkena han ger mig syns ju. Det andra syns inte men gör så ont inom mig.

” Alltså han har ju slagit mig o så, men jag har inte tänkt det har varit något fel och sen är det som att det inte spelar någon roll för sakerna han säger och gör annars känns värre.

I de flesta studier som finns på temat våld i ungas relationer är det mycket tydligt hur särskilt utsatta tjejer är för just det sexuella våldet, se exempelvis vidare i kunskapsöversikten s. 14. Detta är också något som är mycket uppenbart i berättelserna som tas emot på stödlinjen.

- ” Han blir jättearg när jag säger att jag inte vill ha sex och då tvingar han mig. Han bryr sig inte om att jag mår dåligt över allt som händer.
- ” Han säger att jag är känslig. Han säger att jag är tråkig och aldrig vill. Han säger att han har rätt att ta på mig... eftersom han tränar mer nu så vill han ha mer sex och han bör få bli tillfredsställd.. Det känns väldigt jobbigt och han får mig att skämmas ofta. Han får mig att känna mig hemsk som inte vill ha sex med honom hela tiden.
- ” Min kompis kille tvingade henne att ta droger och våldtog henne.

Inte sällan är det mycket allvarliga och grova sexuella övergrepp som har blivit en återkommande del av våldet i relationen.

- ” Jag har sagt till min kille att jag inte vill ha analsex men han hade det ändå med mig... Vi har pratat tidigare om det. Och sen gjorde han det bara och jag bad honom sluta och han sa åt mig att hålla käften och höll för min mun
- ” Men jag gör inte så mycket motstånd längre. Men säger åt honom att sluta men han lyssnar inte. Det känns bara som att jag kanske borde vilja ha sex oftare och känner mig tråkig för jag inte vill allt som han vill och jag intalar mig typ att han har rätt att göra dom sakerna. Varje dag när jag ska hem tex från skolan så får jag en klump i magen för jag hoppas bara att han inte ska vilja ha sex den dagen. För när han gör saker mot mig som jag inte vill då blir det ännu mer att jag inte vill. Ta stryptag, analsex, binda fast mina händer och han har kissat på mig. Skäms att berätta om det... känner mig äcklig

Att unga söker stöd hos jämnåriga kompisar har forskning visat sedan tidigare, se bland annat ett-årsrapporten, det är också en av huvudledningarna till att ungarelationer.se har kompisar som en uttalad målgrupp för stödlinjen. Det som blir tydligt i samtalen på stödlinjen är dock hur svårt det kan vara att få stöd när man har kompisar som kan befinna sig i samma utsatta kontext. Våld i ungas relationer är ett utbrett samhällsproblem vilket innebär att det finns en relativt stor sannolikhet att den man söker stöd hos själv också är utsatt. Det medför självklart svårigheter.

- ” Nej, jag har inte pratat med någon, eller jo, jag pratade lite med min kompis. Hon sa att hon har det lite samma. Hennes kille brukar vilja ha strypsex och analsex, men

hon vill inte... Jag blev väldigt ledsen när jag såg att hon hade fått märken på halsen och hennes kille hade sagt att han hade kunnat döda henne. Men jag vet inte vem vi ska prata med...

Något som ofta lyfts fram som specifikt för våldet i ungas parrelationer är det digitala våldet som oftast handlar om olika former av psykiskt våld med hjälp av digitala hjälpmedel eller på digitala arenor.

- ” Asså han har filmat och tagit kort på saker jag inte vill och säger att han ska lägga ut det om jag inte gör de han vill...han använder det för att få mig gå med på saker i sex och det skäms jag för och jag vill inte...

Det är mycket tydligt i berättelserna hur stor makt ens partner kan skaffa sig över en om man har tillgång till filmer och bilder av privat karaktär. Det kan vara material som både är frivilligt och ofrivilligt taget eller skickat, men oavsett så innebär dessa ett enormt starkt påtryckningsmedel för att få den våldsutsatta att stanna kvar i relationen eller förmås ställa upp på saker som exempelvis olika former av övergrepp. Tyvärr har jämställdheten i Sverige idag inte kommit längre än att en tjejs rykte "förstörs" oerhört snabbt om den här typen av innehåll börjar spridas och detta är också något som de allra flesta unga tjejer idag är smärtsamt medvetna om. Därför upplever man ofta att man helt enkelt inte har något val när hotet om spridning av bilder och filmer riktas mot en.

- ” Först sa han att vi inte behöver ha sex men sen ångrade han sig. Jag vill inte mer men han har en massa videos som han har spelat in och han säger att det måste bli som han vill.

Vi kan se att de olika våldstyperna kan förekomma enskilt i relationerna men ofta är det också flera olika typer av våld som man blir utsatt för i samma relation, alltså att man blir utsatt för en kombination av psykiskt, fysiskt, sexuellt och digitalt våld av den som man är tillsammans med.

- ” Han klagar på allt jag gör. Vad jag äter, hur jag ser ut, hur jag är. Han slår mig när jag inte vill ha sex med honom, när jag inte säger vart jag är och eller vilka jag är med.

Ett annat påtryckningsmedel som lyser igenom i berättelserna är den skevhet i maktförhållande som uppstår när den man är tillsammans med är äldre än en själv eller har större erfarenhet av relationer.

- ” Han är 19 jag är 14. Han stryper mig, spottar på mig, drar mig i håret, skriker åt mig och jag är rädd. Vi har bara träffats i några veckor

” Han säger att han som är äldre bestämmer helt. Men varför spelar åldern så stor roll? Jag vill inte längre men han säger att jag måste lyssna på den som är äldre.

Här finns också berättelserna om de våldsutövare som aktivt söker sig till och vill ha relationer med yngre tjejer.

” Han säger att jag också måste bidra med nåt. Jag är inte värd lika mycket längre för det syns att jag inte är så liten längre men han vill att jag ska säga att jag är 13.

Tjejerna återkommer också ofta till att de är rädda för sitt liv och sin hälsa. Att dag ut och dag in gå och bära på en oro om att faktiskt bli dödad är självfallet en oerhörd påfrestning.

” Den gången han tryckte ner mig i badkaret trodde jag verkligen att jag var på väg att dö

” om jag säger att vi borde göra slut blir han extremt aggressiv och hotar att döda sig själv eller mig, eller båda. Jag vill ju inte vara anledningen att han tar livet av sig, då måste jag leva med hans blod på mina händer och det är verkligen det sista jag orkar

” Han säger att om något händer barnet så kommer han döda mig men jag ville inte ens bli gravid

Detta sker också ofta parallellt med att unga tjejer förväntas klara av skola eller andra studier. I flera fall så blir det till slut en omöjlighet och förutom att både den psykiska och fysiska hälsan blir lidande så blir det av självklara skäl också mycket svårt att upprätthålla sina studier. Detta får såklart även en långsiktig konsekvens för ens framtida möjligheter till både högre studier och möjlighet till försörjning genom eget arbete.

” förstör hela min skolgång, frånvaro, sena ankomster varje dag

” Han bråkade så mycket om vem jag träffade i skolan och påstod att jag var otrogen så jag hoppade av i tvåan. Alla lärare och klasskompisar var helt oförstående, jag hade varit en av de bästa i klassen. Men efter några veckor var det ingen som hörde av sig mer.

Oavsett om man har anledning att vara rädd för sitt liv eller är utsatt för upprepat psykiskt våld så är det mycket tydligt att våldsutsattheten självfallet medför en mycket stor psykisk ohälsa för de unga tjejerna.

” Jag drömmer mardrömmar hela tiden och den lilla tid jag får sova vaknar jag bara kallsvettig

” liksom jag är tom och jag finns inte

” Min kille blir sur på mig varje gång jag skadar mig. Han säger att det bara är han som får skada mig, ingen annan inte ens jag själv.

” jag vill bara ta livet av mig jag orkar inte mer

Den här kopplingen mellan psykisk ohälsa och våldsutsatthet är dock tyvärr en koppling som sällan sker i den allmänna debatten om ungas ökande psykiska ohälsa. Men med de studier som nu finns om förekomst av våldsutsatthet bland unga tjejer så vore det ett stort misstag i arbetet med att komma tillrätta med den psykiska ohälsan att missa sambandet mellan att så många unga tjejer är utsatta för våld i sina relationer och därmed självfallet också får en mycket försämrad psykisk ohälsa. Detta är avgörande information för att kunna förebygga och åtgärda detta.

Den gängkriminalitet som präglat brottsutvecklingen i Sverige de senaste åren syns också i kontakterna på ungarelationer.se, då framförallt genom att unga tjejer som befinner sig i dessa miljöer berättar om hur utsatta de är i sina relationer och om rädslan för vad som ska hända. De är ofta mycket medvetna om det våldskapital som deras pojkvänner besitter samt befinner sig ofta i sammanhang där vapen finns att tillgå vilket också påverkar våldet.

” Min kille är kriminell och han vill att jag ska göra saker som är olagliga för honom... Han har slagit mig, tryckt ner mig mot golvet och hållit en pistol mot mitt huvud... Känns som det kommer sluta med att han hamnar i fängelse eller blir mördad... Så jag känner att jag måste göra slut med honom innan det är försent men jag är kvar mest för att jag är rädd för vad han kommer göra ifall jag gör slut

Även om en majoritet av de utsatta som har kontakt med stödlinjen inte bor tillsammans med sin partner så finns det en grupp som gör det. Ofta är det ett steg i våldsutövarens isolering av den utsatta att se till att man bor tillsammans. På stödlinjen framkommer ibland också att man av olika anledningar känner att man inte har något annat val. Det kan till exempel handla om att man inte har fungerande hemförhållande och därför blir än mer utlämnad till våldsutövaren.

” mina föräldrar kan inte vara föräldrar och socialtjänsten vill flytta mig till annat hem. så jag bor hos han

Att lämna en relation där man är utsatt för våld som ung kan vara precis lika svårt som för en vuxen, även om man inte delar exempelvis boende eller barn. Hoten och rädslan finns närvarande på samma vis.

” Jag har försökt lämna honom i typ flera år. Jag är miserabel. Enda anledningen till varför jag stannar är att han kommer skada våra djur.

” jag är rädd att han gör värre om jag gör slut

Trots den oerhörda utsatthet som de unga tjejerna befinner sig i där man ofta upplever det som en omöjlighet att lämna relationen så gör man trots allt det. Att unga tjejer orkar att lämna de här relationerna är ett tecken på otrolig kraft och mod och därför är det ännu allvarligare att samhället inte lyckas erbjuda tillräckligt med stöd och hjälp för att bearbeta det man varit med om och inte heller ser till att stoppa det så kallade eftervåldet som tillåts att pågå.

” Att lämna är ju det jobbigaste man kan gå igenom i livet, men jag är ett levande bevis på att det går om man får rätt hjälp.

På senare tid har man inom fältet mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation alltmer börjat identifiera det eftervåld som kvinnor och barn utsätts för även efter att man lyckats lämna relationen. Detta är mycket viktigt och än mer behöver göras på området. Dock så har även detta våld framförallt studerats genom en vuxen lins. På stödlinjen är det däremot uppenbart att eftervåldet också drabbar de unga tjejerna i hög utsträckning och att det digitala våldet ofta är en stor del av detta som dessutom medför stora begränsningar i de ungas fortsatta liv.

” Jag har flyttat hem till mina föräldrar. Men han fortsätter via mobilen. Och sakerna han säger blir bara värre. Jag är nästan mer rädd för honom nu än när jag bodde där.

” När jag gjorde slut sa han att han skulle ge sig på andra. Så jag gick tillbaka. Det är bättre att det händer mig än att det händer någon annan.

” Han är ju ute från fängelset nu och en dag såg jag honom på stan och han såg mig. Nu ser jag honom överallt, jag drömmer hemska drömmar och det känns som att allt går åt helvete och jag orkar inte gå till skolan eller jobbet.

” Jag är rädd att min ex pojkvän ska skada mig.. Ja det är svårt att ta in och just känslan och insikten av att jag inte hade en chans, han hade mitt liv i hans händer och ibland känns det som att han fortfarande har det

Killar som blir utsatta av tjejer

På stödlinjen möter vi också killar som berättar om att de blir utsatta i sina relationer som de har med tjejer.

” Jag vet inte vad jag ska göra. Jag kan inte tänka mig en värld utan henne men vill inte leva resten av mitt liv såhär

” Man ser på hennes ögon att hon vill göra mig illa. Det gör mig rädd

” Min tjej slår mig men sen blir hon ledsen så jag tröstar henne istället för tvärtom

De är i minoritet men det är viktigt att komma ihåg att allt våld är oacceptabelt oavsett vem du är eller vem som utsätter dig. Alla unga som är våldsutsatta har rätt till ett bra bemötande och ett likvärdigt stöd. Det är också viktigt att ha med sig att samma destruktiva maskulinitetsnormer som bidrar till normaliserande av våld också ofta finns med som ett hinder när det gäller killars möjlighet till att identifiera sig själva som våldsutsatta och att söka hjälp för den utsattheten.

” Det är bara konstigt om jag skulle ta upp det. Lixom en kille som blir slagen av sin tjej. Det säger sig själv

” de flesta hade nog tyckt att jag inte har något att må dåligt över och om jag gör det förtjänar jag det

En övervägande majoritet av berättelserna från våldsutsatta killar präglas av psykiskt våld, kontroll och svartsjuka

” Hej, min tjej (typ) är riktigt toxic. Hon blir arg hela tiden utan anledning och är jätte otrevlig, och hon låter mig inte ha mitt egna liv jag måste alltid ge henne uppmärksamhet annars blir hon arg...O när jag blir arg så blir hon arg för att jag är arg och då måste jag göra henne glad. Och när jag säger att jag är trött så blir hon också jättearg och hon kan liksom tvinga mig att stanna uppe för att hon säger att hon mår dåligt även fast hon vet att jag ska gå upp tidigt. Hon ber mig även avfölja nästan alla tjejer på insta och hon ber mig även stanna hemma från skolan när hon är hemma för hon vill inte va själv. Vet inte va jag ska göra har försökt säga de till henne och då säger hon förlåt o att hon inte ska göra så igen men de händer inget de är samma hela tiden

” När jag försökte säga till henne att jag ville träffa mina kompisar som hon fick mig att bryta kontakten med gick hon ut mitt i natten för att ta självmord.

” Jag har bråkat med min flickvän ett långt tag nu och hon säger att hon ska ta sitt liv ibland men jag försöker bara prata med henne men hon vill inte

På stödlinjen och även på mottagningen händer det att de unga killar som i ett första skede söker för egen våldsutsatthet senare även visar sig utöva våld. Detta är en viktig aspekt för yrkesverksamma att ha med sig i arbetet med våldsutövare.

” Vi har problem, bråkar, säger fula saker, sänker varandra och trycker ner varandra, jag och min tjej har gått till en terapeut men det har inte hjälpt

Gemensamt för flera berättelser från de som är utsatta, oavsett vem man är, är att man gärna vill skydda den man är tillsammans med och också lyfta fram att hen inte alltid varit så här och har andra sidor också. Något som går att känna igen även hos vuxna som varit utsatta för våld i en relation.

” de känns bättre än innan chatten. men ja vill inte bara prata negativt om henne, ja vill säga också att när hon är som vanligt är hon en jättebra person och snäll och omtänksam och en bra mamma till vårt barn

Killar som utsätter tjejer för våld

Kontakterna med våldsutövare har ökat under stödlinjens fem år. Det kan antagligen härledas både till en allmänt större kännedom om stödlinjen bland unga i takt med att stödlinjen etablerar sig mer och mer och att det genomförts ett antal specifika informationsinsatser riktade till unga våldsutövare. I kontakterna är killar som utsätter tjejer i majoritet.

” Efter jag har fått sex... hon kan vara lite ledsen... men hon förlåter mig varje gång

” Jag är ju ingen våldtäktsman

Att fler och fler unga våldsutövare vågar och vill ta kontakt är mycket viktigt eftersom ju tidigare kontakt kan etableras desto större chans finns det att motverka ett våldsamt beteende vilket i förlängningen innebär att fler potentiella brottsoffer kan skyddas. Precis som det beskrivs i ett-årsrapporten så är det sällan som killarna själva inleder med att beskriva att man utövar brottsliga handlingar mot den man är tillsammans med. Oftast inleds kontakterna istället med funderingar om svartsjuka eller att man är medveten om att man gör något fel.

” Asså jag bara undrar om det är normalt att bli svartsjuk i början av en relation och en till fråga släpper svartsjukan sen tror du?

Men därefter beskriver man också i vissa fall vad det är som faktiskt sker i relationen och vad man själv gör och vilken typ av våld man berättar om kan såklart variera.

” Hej, jag skriver för jag är svartsjuk och vill gärna sluta vara det, iallafall på den här nivån... Men såklart är det jobbigt för henne att hon har det i baktanke hela tiden att jag kan bli svartsjuk över sådana onödiga saker. Hon har också absolut inte gett någon anledning till att jag ska vara svartsjuk och jag tror den kanske grundar sig i att jag är osäker.

” Ibland så känner jag att jag vill slå henne när hon inte vill ha sex. Tyvärr. Det är skitjobbigt. Men jag slår ju ändå eller liksom har sex med henne ändå.

” Jag har så sjuk ångest över både det jag gjort och att jag inte kan stå för det men om jag erkänner kommer mitt liv vara över, jag menade verkligen inte att göra någon illa men ingen i hela världen kommer att tro det och ingen kommer ens vilja ta i mig med tång

” Ja jag vill ju inte göra samma igen vet att det är fel och vet inte hur jag ska förklara men känns som jag gick över en gräns för mig själv också när jag slog

Inte sällan försöker man lägga över ansvaret för sitt eget beteende på den man är tillsammans med.

- ” Jag vet liksom inte hur jag ska få henne att förstå. Jag vill bara henne väl. Men ja blir ju sjukt arg ibland och skriker högt. Inatt slog jag henne och sparkade henne. Men hon förstår ju inte.
- ” Hon är min och tillhör mig. Blir arg så att jag kokar när jag tänker på att hon inte fattar det
- ” Att hon säger fel saker. Om hon gör fel. Eller inte gör något alls. Då är det hennes fel om jag blir arg

Här är det självfallet centralt i bemötandet att dels peka på vad som är våld och brottsliga handlingar, dels lägga tillbaka ansvaret för våldet där det hör hemma det vill säga hos våldsutövaren själv och att inte heller gå med på att flytta fokus till diskussioner om den våldsutsattas beteende.

Tjejer som utsätter killar för våld

De tjejer som kontaktar stödlinjen för att prata om att de utövar våld lyfter främst det psykiska våldet som de utövar.

- ” Jag skriver för min före detta pojkvän säger att jag har misshandlat honom psykiskt
- ” Jag och min kille har varit tillsammans i 1 år och jag har ett väldigt kontrollerande beteende på grund av min svartsjuka... tex att jag inte kan göra nåt eller tänka på nåt annat för jag måste hålla koll på vad han gör eller vem han skriver med om jag inte är med honom

Det är också tydligt, både i kontakterna med de tjejer som utövar våld och de killar som blir utsatta av tjejer att hot om att ta livet av sig ofta förekommer som en del av det psykiska våldet.

- ” Jag vill göra slut men hon har sagt att hon kommer ta livet av sig eller skada sig om jag gör det. Men jag vill inte vara tillsammans med henne

När det gäller tjejer som tar kontakt för att beskriva att de utövar våld så är det inte ovanligt att det senare i samtalet framkommer uppgifter om att man själv är våldsutsatt och också att våldet man berättar att man utövat kan ha skett i självförsvaret.

Våld i unga hbtqi-personers relationer

Eftersom stödlinjen redan från starten tagit emot berättelser från unga hbtqi-personer som är utsatta för våld i sin relation eller utövar våld och det har varit tydligt i de berättelserna att det

våldet är lika allvarligt som det som till exempel de unga tjejerna berättar om att de utsatts för i heterosexuella relationer, har det varit viktigt att även i det fortsatta arbetet utöka möjligheterna till kontakt med målgruppen. Detta har gjorts genom att bland annat ta fram en riktad informationsinsats till just målgruppen unga hbtqi-personer. Både för att upplysa om att våldet även förekommer här men också för att informera om att det finns hjälp och stöd att få.

I kontakterna på stödlinjen är det tydligt att våldets alla delar finns även i de unga hbtqi-personernas relationer.

- ” Och han vill hela tiden kolla mig, vad jag gör, vem jag träffar, pratar med. Vill jag inte han ska titta i min telefon håller han mig så hårt att jag nästan börjar gråta för det gör så ont han är så ledsen efteråt och lovar det inte ska hända igen..Känner mig ensam och ledsen, lite rädd
- ” Känns dåligt, känner att min självkänsla inte längre existerar och känns jobbigt att hela tiden vara kontrollerad. Har tappat hela mitt social liv
- ” Han låter mig inte ha några killkompisar, inte ens ha kontakt med de på snapchat. Jag måste alltid skicka bildbevis på vart jag är, vem jag är med och vad jag gör. Han kontrollerar även vad jag har på mig och kommenterar om jag har något som enligt honom inte passar. Han tror att jag är otrogen mot honom, även fast jag aldrig har gett han en anledning att tro det. Jag får inte utöva min sport utan att han blir sur

Det blir också uppenbart att det kan vara svårt att identifiera vad som pågår på grund av hur samhället och ibland även man själv tänker om hur de som utsätts och utsätter en för våld i en relation ska vara eller se ut.

” jag är gay med en kille och han rör mig på mellan benen när jag sover??? är det okej? att gay par rör penisar i sömnen??

” Hej. Jag och min kille har umgåtts hela dagen och avslutade kvällen med sex. Men det slutade med att han blev våldsam och gjorde saker som jag inte ville... det har hänt en gång tidigare med en äldre man som jag träffade på krogen

I ett-årsrapporten konstaterades att det återkommande framkom berättelser om unga tjejer som på grund av samhällets och omgivningens syn på lesbiska och bisexuella inte känner sig trygga med att komma ut utan istället har känt sig tvungna att ha relationer med killar och i dessa relationer blivit utsatta för våld. De blir alltså dubbelt utsatta på grund av samhällets syn. Som påpekades redan då så är det fortfarande ett litet underlag vilket gör det svårt att dra några slutsatser men det är ändå värt att notera att dessa typer av berättelser försätter att komma in till stödlinjen.

” Jag var i ett förhållande med våld men vi har gjort slut och nu har jag blivit kär i en tjejkompis och vet inte hur jag ska berätta och mitt ex kommer bli så arg

” Han gick på med slag och sparkar och vi var tillsammans i 11 månader innan det tog slut

” han hatar lesbiska personer men jag är inte lesbisk jag gillar båda könen

” Han tycker lesbiska personer är hora... han kommer våldta mig han säger hela tiden att han vilja sex och han skulle bli besviken om jag inte skulle vilja och om han får veta att jag är lesbisk då kommer han slå mig

Ibland är det tydligt att man reflekterat över att man inte alltid passar in i normen för hur man ska vara eller hur de flesta tänker att våld utövas.

” jag trodde väldigt länge att jag var lesbisk, men jag träffade en kille i vintras och insåg att jag nog inte var det. han var rätt vidrig och manipulativ, men sen träffade jag den här killen som jag är med nu och det var en sån stor skillnad...men jag var fast i en relation med psykiskt

våld som varade till och från i tre år med en tjej så tror det har påverkat mig mycket också.

” Okej asså egentligen tycker jag inte de är fel kanske men jag spelar hockey och i mitt lag går det inte att gilla killar. Ingen skulle acceptera mig. Men jag vet inte heller om jag gillar killar

Men det är också relativt vanligt att man själv inte lyfter fram detta som något särskilt i sin berättelse utan helt enkelt söker stöd och hjälp för det våld som man blir utsatt för. Därför är det också viktigt att förstå att omfånget på de som hör av sig till stödlinjen som är hbtqi kan vara större än vad statistiken visar då detta inte alltid framkommer i samtalen.

Samma sak gäller för de som utövar våld – ibland lyfter man fram den extra sårbarhet som det kan innebära att vara hbtqi och ibland pratar man om våldet utan att gå närmare in på detta.

” Okej, jag och min pojkvän har varit ihop lite från och till i två år. Under ett par gånger max 5 har jag varit våldsam mot honom när vi bråkat. Det har typ varit att jag gjort en örfil, tagit stryppgrepp... jag vill ju inte skada honom så men det är som när jag blir arg och känner mig oförstådd inte ser nån annan utväg än göra det

Hotar
den du är
med att
outa dig?

Chatta anonymt på
ungarelationer.se

Unga som lever i en hederskontext och blir utsatta för våld i den egna relationen

Efterhand som stödlinjen varit öppen har det i en del av kontakterna, i olika utsträckning, blivit tydligt att man, förutom att vara utsatt i sin relation, också lever i en hederskontext som på flera vis påverkar ens möjligheter till stöd och hjälp men också handlingsutrymme i relationen.

”**Känns bara så tufft att behöva ljuga om saker för mina föräldrar och om det får reda på att jag har haft sex efter mitt ex skulle dom döda mig.**

I kontakterna med stödlinjen så lyfts ibland hederskontexten som ett explicit problem

”**Jag stod emot min familj för de var konservativa och våldsamma. Då träffade jag honom. Och en sak han gjorde som fick mig att gråta mycket är att han sa "du har ingen respekt för din familj. Inte ens dina egna föräldrar kunde älska dig hur ska jag kunna göra det?"**

”**han har bilder på mig... Och han har sagt att han kommer skicka det till min brorsa. Men grejen är att om min bror för reda på det kommer han säga till min pappa och då blir det inget bra så jag kan inte det**

Och ibland finns det bara med som en ytterligare dimension när de unga beskriver sin eller en kompis utsatthet.

”**hennes pappa kom på att hon snacka med en kille på telefonen och han slog henne så hon blev helt blå. Det var mig hon snacka med**

”**Nej vill inte snacka med mina vänner om sånt och mina föräldrar är jätte religiösa så har inte ens berättat att vi är tillsammans bara min syster vet**

Enligt Rädda Barnen så är det svårt att veta exakt hur många som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck men i en enkät bland elever i årskurs nio uppgav omkring 9% att de lever med hedersrelaterat våld och över 20% att de begränsas av oskuldsnormer.¹⁹

Oavsett vilka regler och förhållningssätt man tvingas leva under och anpassa sig efter så kan en konsekvens bli att unga ofta lever så kallade dubbelliv, att man alltså i hemlighet avviker från familjens normer och regler. Det kan bland annat innebära att man har relationer och dessa sker då utan omgivningens vetskap. Ibland kanske det finns en kompis, ett syskon, en släkting eller någon annan person man litar på som vet om relationen. Oavsett så innebär den hemliga relationen en extra risk om du dessutom i den relationen blir utsatt för våld. Att våld i ungas

relationer kan förekomma även bland unga som lever i en hederskontext är viktigt att sprida kunskap om både hos yrkesverksamma men också hos unga själva så att de vet att det finns stöd och hjälp att få som inte innebär ytterligare risker för deras liv och säkerhet. På grund av detta har stödlinjen genomfört informationsinsatser med särskilt fokus på den här målgruppen som bland annat har bestått av annonsering på sociala medier och utskick till Sveriges alla ungdomsmottagningar och gymnasieskolor.

The image shows three vertical cards with text and decorative elements. The first card is light red and contains the text: "Har du blivit utsatt för sexuella övergrepp av din partner, men är rädd att din familj ska se dig som en skam om du berättar?" Below it, it says "Få hjälp och stöd anonymt på ungarelationer.se". The second card is dark blue and contains the text: "Mina föräldrar kommer döda mig om jag inte lämnar honom, men han kommer döda mig om jag lämnar honom." Below it, it says "Känner du igen dig? Få hjälp och stöd anonymt på ungarelationer.se". The third card is light red and contains the text: "Träffar du någon som du håller hemlig för din familj och som utsätter dig för kontroll, begränsningar och våld?" Below it, it says "Få hjälp och stöd anonymt på ungarelationer.se". Each card is flanked by a grid of blue dots.

Unga med funktionsnedsättning och våld i ungas relationer

Efter att stödlinjen öppnade har Myndigheten för delaktighet (MFD) haft i uppdrag att kartlägga våldsutsatthet hos både vuxna och unga med funktionsnedsättning. I deras rapporter, och i många tidigare studier, är det tydligt att personer med funktionsnedsättning är mer våldsutsatta än genomsnittet. Detta är något som vi också möter på stödlinjen. Våldet kan också te sig på andra sätt än i relationer där funktionsnedsättningar inte finns med i bilden. Till exempel kanske våldsutövaren utnyttjar funktionsnedsättningen på olika vis.

”**Han tog min medicin för han läste på asken att man kan få mindre sexlust av den**

”**Han säger också att han skulle aldrig tvinga mig till något jag inte vill. Men en gång väntade han tills jag tog min medicin för att jag blir okontaktbar och bad mig att visa honom min kropp**

När det gäller våld i ungas parrelationer och unga med funktionsnedsättning så finns det tyvärr flera hinder som gör att detta inte uppmärksammas, förebyggs eller identifieras. Bland annat att föräldrar och omgivning har en tendens att avsexualisera dessa unga och därför varken förväntar sig eller tror att barnen har relationer eller ger dem behövlig kunskap och information om till exempel sex, relationer och samtycke. Det kan också vara så att föräldrar och omgivning ”missar” våldet i glädjen över att en ung person som man kanske inte trodde skulle kunna ha en egen nära relation faktiskt inleder en sådan. Dessutom syns det ibland i berättelserna på stödlinjen att unga som beskriver att de har olika former av funktionsnedsättningar också kan beskriva andra

svårigheter och utsattheter som kan vara relaterade till omsorgsbrist från föräldrar eller att man tidigt i livet eller i flera omgångar varit placerade i samhällets vård och där också blivit utsatt eller inte fått sina behov tillgodosedda.

” Jag har försökt haft kontakt med mamma men det går inte att nå fram till henne, hon säger bara att jag är dum och en elak människa. Så jag bor hos min kille men försöker få en bra kontakt med min pappa igen eftersom jag inte vill bo här egentligen..

Att unga personer med funktionsnedsättning också finns i gruppen våldsutövare framkommer i berättelser till stödlinjen. MFD har i rapporter också konstaterat att ”våldsutövande och funktionsnedsättning är ett samhällsproblem som inte får relevant uppmärksamhet och att kunskapen kring frågan behöver systematiseras”.²⁰

” Han har faktiskt tourettes på papper och ibland märker jag att han säger saker av tourettes, men ibland så känns det också som att han bara skyller ifrån sig. Typ om jag skojar så säger han ”asså du är en hora” men sen säger han att det var tourettes

Med tanke på den stora våldsutsatthet som råder i gruppen unga med funktionsnedsättning är det av yttersta vikt att på flera olika vis nå målgruppen, både med information om vad en schysst relation är, hur våld kan ta sig uttryck, vad man har rätt till och att stöd och hjälp finns att få. Stödlinjen har därför initierat särskilda informationsinsatser med fokus på just denna målgrupp.

Är du ihop med någon som betar sig oschysst mot dig, men som du är beroende av i din vardag?

På ungarelationer.se kan du få hjälp och stöd – oavsett hur din kropp funkar har du rätt till en bra relation!

ungarelationer.se

Är du tillsammans med någon som gör saker du tycker känns obehagliga?

Att utnyttja sin partners funktionsnedsättning för att utöva makt och kontroll är en form av våld. På ungarelationer.se kan du läsa mer och få stöd – du har rätt till en schysst relation!

ungarelationer.se

Kompis-perspektivet

Sedan ungarelationer.se startade har det varit en uttalad strategi att aktivt arbeta för att nå kompisar till både den som utsätts och den som utövar våld. Forskning har vid upprepade tillfällen visat att kompisar är centrala när det gäller exempelvis vem man som utsatt berättar för.

” Hon sa du måste komma och hämta mig. Han hade slagit henne och hon blödde kraftigt från huvudet och vi åkte till akuten. Det var inte första gången heller

Därför är det fortsatt viktigt att nå ut till kompisar. Både som en skyddsfaktor för unga utsatta, som en förebyggande och identifierande åtgärd när det gäller kompisar till de som utövar våld och inte minst för att ge stöd till unga i den ofta mycket svåra och påfrestande situation som uppstår när man som ung person vet att ens kompis är utsatt för våld men inte alltid vet hur man ska gå vidare med den informationen eller hur man ska stötta på bästa vis.

” Hon får inte gymma eller bada, får då tycker han hon visar upp sig. Jag är så orolig men det här får inte komma ut för då kommer han döda henne

Det är centralt att i arbetet med att nå kompisar som målgrupp att aldrig förskjuta ansvaret som vuxna har när det gäller både att förebygga, stötta och upptäcka våld.

Kopplingen mellan sexuell exploatering och våld i ens första relationer

” Mitt ex våldtog mig och sålde mig och jag gjorde slut och det är lite jobbigt

Sedan starten av ungarelationer.se har det varit tydligt att den andra verksamhet som Stiftelsen 1000 Möjligheter driver; Ellencentret där unga som utsätts för olika former av sexuell exploatering får stöd och hjälp, har en nära koppling till målgruppen på ungarelationer.se.

Det är inte ovanligt att unga personer som söker stöd på ungarelationer.se kan berätta om att de varit eller är utsatta för våld i sin relation. Antingen kan detta ha medfört en känsla av förlorat värde av ens kropp och att man resonerar i termer av att man ändå är så pass ”värdelös” så att man lika gärna kan sälja sin kropp, också som en ytterligare bekräftelse på hur man inte ”duger för något annat”. Detta bekräftades också som ovan nämnt av studien från Stiftelsen Allmänna Barnhuset från 2024: ”Sambandet mellan att vara utsatt för våld i egen parrelation och att uppges att man skadat sig med sex sticker ut. Det var mer än tio gånger vanligare att unga som utsatts för våld i egen parrelation uppgav att de skadat sig med sex.”²¹

Eller så blir man såld och utsatt för olika former av sexuell exploatering som en del av det våld man är utsatt för av sin pojkvän. Så förutom att han utsätter henne för olika former av våld så säljer han också bilder och filmer på henne eller säljer den våldsutsatta flickvännen vidare till andra killar och män.

” Måste jag gå med på att hans kompisar har sex med mig?

” Med honom är det ofta analsex och hårt sex med stryptag och örfilar och spottar på mig. Men han tar betalt för att låta andra ha sex med mig också och göra sånt dom vill

Att göra kopplingen mellan killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer och utsatthet för sexuell exploatering är mycket viktigt, både för att kunna förebygga våldet men också för att kunna hitta och stötta de unga, framförallt tjejer, som är utsatta.

På senare år har också polisen som arbetar mot prostitution och människohandel uppmärksammat att de som köper sex blir allt yngre. Även denna andra sida, efterfrågan, syns ibland i kontakterna på ungarrelationer.se, då oftast från en flickväns perspektiv när hon av olika anledningar får reda på att en pojkvän köper sex.

” Att han har köpt sex...Känns inte bra. Dels för jag tycker de är fel att köpa sex men också för jag känner mig otillräcklig för honom...Jag frågade varför han gjorde det och han sa att han ville prova saker som jag inte vill göra. Och jag sa till honom att jag tycker det är fel och att den tjejen förmodligen inte ens ville. Men de blev som bråk och båda blev arga så de gick inte att prata på ett bra sätt. Och sen har vi bara låtsas som ingenting.

Sammanfattningsvis är det därför av stor vikt för alla som finns runt barn och ungdomar att förstå att både köp av övergrepp och även dokumenterade övergrepp, det vill säga bilder och filmer och utsatthet av olika former av sexuell exploatering tyvärr är en verklighet som finns i ungas liv. En uppfattning om att detta endast rör vuxna medför stora risker att missa alla de barn och unga, främst flickor, som utsätts men också möjligheten att tidigt sätta in åtgärder mot de unga killar som antingen visar tendenser till att bli morgondagens sexköpare eller som precis påbörjat sådana övergrepp.

PORNOGRAFIN OCH UNGAS RELATIONER

När ungarrelationer.se öppnade för fem år sedan så larmade vi om att så kallat ”strypsex” som de unga kallade det för, var en realitet i ungas relationer. Den annons med just detta tema var också den annons som de unga, i de referensgrupper som vi använde oss av inför öppnandet, särskilt hade pekat ut som den viktigaste annonsen. Parallellt med detta var det denna affisch som många yrkesverksamma ryggade tillbaka för och man ville ofta inte ”väcka den björn som sover” genom att synliggöra denna del av ungas verklighet.

Erfarenheterna från stödlinjen visar dock på motsatsen, den ”björnen” är väckt för längesedan och det är av absolut yttersta vikt att vi som samhälle och vuxenvärld visar de unga att vi vet vad som pågår, att det handlar om allvarliga övergrepp och att unga kan prata med oss om detta.

” Min kille vill bara ligga och vill ha strypsex varje gång vi är i sängen.

På senare tid så har kraven på att det krävs insatser mot just strypvåldet börjat hörsammas. Regeringen har bland annat gett ett uppdrag till Rättsmedicinalverket som ska kartlägga och sammanställa befintlig kunskap om strypvåld, inklusive när detta förekommer i ett sexuellt

Måste man gå med på strypsex?

Våld kan se ut på olika sätt men är aldrig okej. Få stöd och chatta anonymt på ungarrelationer.se

sammanhang. I uppdraget ingår också att förbättra myndighetens interna kunskapsuppbyggnad kring strypvåld och sprida denna kunskap till rättsväsendets myndigheter samt sjukvården för att man ska bli bättre på att dokumentera och utreda de här brotten, som kan vara svåra att bevisa. Utöver detta har också Jämställdhetsmyndigheten fått i uppdrag att öka kunskapen om strypvåld bland unga.

Under hösten 2024 publicerade också Sveriges Radio i programmet Kaliber en undersökning där man gått igenom drygt 300 domar fem år bakåt i tiden, domar som handlar om strypvåld och strypsex i nära eller tillfälliga relationer. Föregående år var det totalt 86 domar – en ökning med drygt 75% jämfört med de tre föregående åren. En siffra som redan i september månad 2024 hunnits i kapp. Nästan alla drabbade är kvinnor. I drygt hälften av fallen rör det sig om unga personer födda på 00-talet – flera var tonåringar när de misstänkta brotten begicks.

Så kallat ”strypsex”, det vill säga strypvåld, är ett tydligt exempel på vad de unga på stödlinjen berättar om som kommit från pornografin och som finns närvarande i deras relationer.

”**får bara panik, han drar mig i håret under sex och liksom vill göra saker man typ gör på porr som att komma i mitt ansikte**

”**mitt ex tvingade mig att ha sex med honom när jag inte ville. Eller tog plötsliga stryptag på mig, slog mig ibland eller gjorde ont på annat sätt**

Stödlinjen konstaterade redan i ett-årsrapporten att pornografin är en påverkansfaktor på ungas relationer och detta fortsätter alltjämt att vara tydligt i kontakterna på ungarelationer.se. Särskilt tydligt är hur pornografin påverkar det sexuella våldet som de unga tjejerna utsätts för av sina pojkvänner.

”**Jag hade sex med en tjej men efter ett tag ville hon sluta men jag fortsatte... jag fattar inte hur jag kunde göra det...det har blivit så att jag kollar mer på våldsamma saker där det kanske inte är så mycket samtycke och man har börjat tända på det**

De unga tjejerna lever i en kontext där de beskriver att de ofta känner sig tvingade att ställa upp på saker för att inte ”vara en dålig flickvän”, ”tråkig” eller ”pryd”.

”**känner mig som en dålig partner typ, att jag inte vill det... men de han helst vill eller pratar om mest är det som jag tror heter deepthroat**

”**han sa att alla tjejer gillar de och då kändes de fel om jag inte gör det och han blir så irriterad på mig**

Man beskriver också hur man känner sig osäker i hur mycket åsikter man får ha om att man egentligen inte vill att ens pojkvän konsumerar pornografi. Det är också mycket tydligt hur oerhört illa tjejerna far av dessa allvarliga sexuella övergrepp.

”**han säger att det är min plikt och hans rättighet att jag ska vilja göra alla saker med han som de gör i filmerna**

Till stödlinjen inkommer också många berättelser om hur man som kille upplever att man på olika vis påverkas av pornografin.

”**Jag vet inte om jag alltid vet skillnaden på sex i verkligheten och sex i porr**

”**Jag tror de är porren som har gjort så jag har svårt att tända på vanligt sex**

”**Jag runkar och kollar porr fast jag inte vill men känns som jag måste**

”**jag vill sluta kolla men kan inte**

”**Och om man slutar kommer man bli mer normal då igen?**

”**det har blivit svårare att tända på vanligt sex**

”**Sånt jag tittar på nu hade jag verkligen inte tänkt på förut men gränserna flyttas på något sätt**

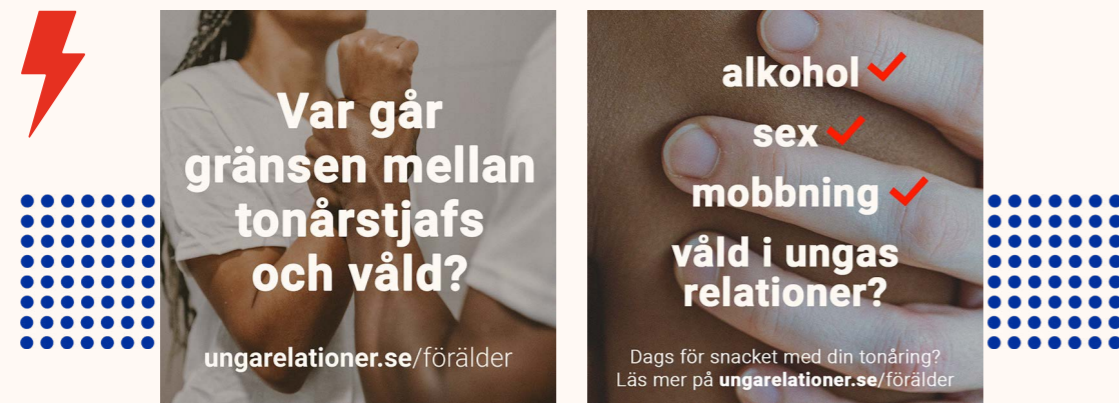
”**Det händer ibland att jag vaknar på natten när jag sover med min flickvän och börjar titta på porr då och då blir mina tankar inte bra.**

Sverige har nu både en samtyckeslag och uppdaterade skrivningar i läroplanen om sex, samtycke och relationer. Det är dock orimligt att förvänta sig effekter av dessa insatser och lagar om man inte samtidigt aktivt adresserar och arbetar mot den miljardindustri som är fylld av kvinnohat, våld och övergrepp som pornografin idag består av. En verklighet där riktiga kvinnor och flickor utsätts för övergrepp med allvarliga konsekvenser som följd och där samtycke, ömsesidighet och kvinnors och mäns lika värde lyser med sin frånvaro. Att försöka förebygga killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer utan att lära unga att kritiskt granska pornografin och göra det som är möjligt för att begränsa åtkomsten till pornografi för barn och unga blir som att ösa vatten ur en läckande båt – en verkninglös kamp utan slut.

UNGARELATIONER.SE/FÖRÄLDER

Föräldrar – en nyckelmålgrupp i arbetet mot killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer

Föräldrar är en nyckelgrupp för att motverka killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer. De har en helt annan roll än vad man tidigare varit van vid när det gäller att arbeta mot våldet i vuxnas relationer. Därför är det av stor vikt att nå, utbilda och stötta föräldrar i frågan om killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer. Därför lanserades våren 2022 en föräldrastödssatsning inom ramen för ungarrelationer.se

I arbetet mot mäns våld mot kvinnor har föräldrar oftast varit en grupp i periferin. Vuxna barn kan ha föräldrar som kanske inte ens finns på samma bostadsort, inte lever längre eller som man av olika skäl inte har närmare kontakt med. Även där föräldrar och vuxna barn har en nära relation så hör det till undantagen att man delar bostad och vardag med varandra. Motsatsen gäller dock för unga. Barn och unga som blir utsatta för våld i sin egen relation bor oftast hemma och både erfarenheten från samtalen på ungarrelationer.se och forskning visar att den vanligaste platsen att bli utsatt för våldet är i någon av parternas föräldrahem. Därefter kommer skolan som vanligast arena. Båda dessa platser har det gemensamt att det finns vuxna närvarande eller åtminstone med naturlig tillgång till arenorna.

Vad unga beskriver

Tidigt efter att ungarrelationer.se öppnat så var det tydligt i kontakterna med de unga att föräldrar spelade en stor roll när det gällde både att kunna hjälpa men också försvåra processen med att få en våldsam relation att upphöra. Unga lyfte bland annat behovet av att föräldrar får bättre kunskap, både så att de kan hjälpa och upptäcka men också prata med sina barn om våld och relationer tidigt. Man menar också att om föräldrar hade haft större kunskap så hade chansen för en att lämna ”i tid”, innan våldet eskalerat, ökat. Vidare lyfter de unga att det händer att man får skuldbeläggande frågor från föräldrar om varför man stannat kvar eller varför man inte lämnar relationen och att man är rädd för ”ultimatum” gällande exempelvis att tvingas lämna den man är tillsammans med om man skulle berätta.

” Jag tror jag är i ett destruktivt förhållande och jag har precis berättat för mina föräldrar, de va jätte jobbigt och dom är typ arga på mig

Förutom den roll som de unga beskriver att föräldrarna kan ha för att förebygga, upptäcka och stötta så är det också tydligt att föräldrarna används av våldsutövaren för att kränka, försvåra eller skapa dåligt samvete hos den våldsutsatta.

” Jag vågar inte säga något till hans föräldrar då han säger att han ska skicka bilder till mina föräldrar på mig o videos när vi har sex

Det är heller inte ovanligt att den som utövar våld pratar illa om föräldrar för att skapa isolering.

” Hon har prata illa om mina kompisar å mamma, kontrollerat mig, jag kan tex inte säga att jag vill vara med kompisar istället nån gång

” Han pratade dåligt om min pappa ofta i början sen han kallade mig hora ofta och att jag borde söka hjälp o massa

Under de första åren kunde det också hända att föräldrar själva chattade på ungarrelationer.se i brist på annat stöd. Det var uppenbart att det behövdes en insats särskilt riktad till föräldrar både för att förebygga killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer men också för att stötta föräldrar att dels kunna upptäcka pågående våld och dels hur man som förälder kan vara ett bra stöd för sitt barn när våldet väl identifierats. Därför öppnades 2022 en särskild föräldraplattform med tillhörande föräldrastöd – ungarrelationer.se/förälder.

Undersökning – 84% av föräldrar uppger att de har liten eller ingen kunskap

Inför öppnandet genomfördes en undersökning utförd av Kantar Sifo där frågor om våld i ungas relationer ställdes till 1000 15–20-åringar och 1000 tonårsföräldrar. Där bekräftades den bild som unga ofta ger i samtalen på ungarrelationer.se: föräldrar förstår inte hur det är och man vågar därför inte berätta om våldet. Därmed uteblir ofta stödet från vuxenvärlden.

En betydande majoritet, 84%, av de vuxna tycker själva att de har liten eller ingen kunskap om våld i ungas relationer. Bara 5% tror att våld är mycket vanligt förekommande, jämfört med 15% av de unga.

Bland de unga som svarar att de har varit med om våld i en parrelation har 7 av 10 valt att *inte* berätta om det för sina föräldrar. Nästan lika många har i stället berättat för en kompis. Att unga berättar för kompisar snarare än för vuxna och yrkesverksamma är ingen nyhet utan bekräftas

också av forskning på området. Som tidigare påpekats är detta en av de viktigaste anledningarna till att ungarelationer.se finns för även kompisar, utöver de som är utsatta och den som utövar våld.

Var femte hade inte berättat för någon alls vilket såklart är ett underbetyg till samhällets förmåga att stötta barn och unga.

På stödlinjen är det tydligt att många unga känner en oro både för att inte bli trodda och för konsekvenserna om man skulle berätta. Man har heller inte så stor erfarenhet av hur en schysst relation ser ut. I allt detta har föräldrar en mycket viktig roll att spela.

I undersökningen som genomfördes framkom också att bland de vuxna som uppgav att deras barn har varit med om våld hade några sökt stöd hos vänner eller hos en psykolog, men hela 58% hade inte sökt stöd alls. Det är allvarligt att föräldrar inte får hjälp när deras barn är utsatta för vad som ofta är brottsliga handlingar. Det inte alltid lätt att veta hur man ska agera om man misstänker att ens barn är utsatt eller kanske utsätter någon annan. Dessutom är många av de unga precis i en ålder där en frigörelseprocess från föräldrarna påbörjats som kan göra det än svårare för föräldrar att navigera i hur man både stöttar och sätter gränser utan att det får motsatt effekt och medför att barnet drar sig undan ännu mer eller väljer att inte berätta vad som pågår.

Arbetet med att öppna föräldrastödet

Allt som sker inom ramen för den nationella stödlinjen ungarelationer.se har sin utgångspunkt i målgruppens behov. Behovet av ett föräldrastöd var som beskrivits ovan, tydligt i kontakterna med de unga. För att addera information till detta genomfördes också ovan nämnda undersökning som förutom beskrivna resultat också undersökte på vilket vis man önskade få stöd där telefon var ett mer efterfrågat kommunikationsmedel än chatt. Till en början fanns dock möjlighet att ta kontakt via både chatt och telefon men då efterfrågan på chatt var oerhört liten övergick stödet efter en tid till att i dagsläget finnas på telefon samt mejl.

Texterna som togs fram för föräldraplattformen har genomgått en feedback-process med dels den anknutna expertgruppen till KUR – Kunskapscentrum för ungas relationer, och dels med aktuella myndigheter som Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) och Jämställdhetsmyndigheten. Därefter har också en referensgrupp med föräldrar varit involverade i processen.

Inför lanseringen av föräldrastödet gjordes också inslag i media för att ytterligare sätta fokus på frågan och stödet.

Därefter lanserades själva föräldrastödet den 18 maj med en medverkan i Nyhetsmorgon.

Resultat

En majoritet av de som tar kontakt med föräldrastödet är mammor och i nästan samtliga fall handlar det om tjejer som blir utsatta i heterosexuella relationer.

Vanliga teman för samtalen är oro och misstankar om att ens barn är utsatt i en relation, hur man ska få sitt barn att lämna en relation, hur man etablerar ett förtroende hos barnet och hur man ska skydda sitt barn. Frågor om hur man ska hantera den våldsutövande partnern kan också förekomma samt hur man ska kommunicera med dennes föräldrar. Det är mindre vanligt att

föräldrar till våldsutövare hör av sig även om dessa kontakter också sker.

I stödlinjens kontakter med unga och föräldrar är det tydligt att familjen och föräldrarna oftast står helt ensamma utan några stödinsatser från samhället. Familjerna till utsatta får inte hjälp i någon större utsträckning. Bristen på stöd till föräldrarna lyfts också som ett problem av de utsatta själva. Det medför svårigheter i det fortsatta livet när föräldrar exempelvis fortfarande är oroliga och vill begränsa den ungas liv utifrån detta, medan den unga själv kanske till slut har fått stöd och känner att hen kan gå vidare.

Den unga känner dessutom ofta att den behöver ansvara för familjens mående eftersom hen känner att det är hen som skapat situationen. Allt detta kan avhjälpas med bättre stöd och kunskap till familjen från samhället, parallellt med stödet till den utsatta.

Sedan starten av föräldraplattformen har flera informationsinsatser genomförts för att nå föräldrar och andra viktiga vuxna.

Totalt antal sidvisningar sedan lanseringen i maj 2022 är 217 513.

Förutom själva landningssidan så är de mest besökta sidorna:

1. Upptäcka
2. Förstå
3. Stöd
4. Förebygga
5. Stödja

Idag hänvisar också samtliga Länsstyrelser till ungarelationer.se/förälder på sina hemsidor.

Behov av att integrera våld i ungas relationer i föräldraskapsstöd

På grund av att man tidigare främst fokuserat på vuxna utsatta för våld i relation så finns det inte en särskilt stor vana eller kunskap ute i landets kommuner kring att arbeta med föräldrar som grupp när det gäller våld i ungas parrelationer. I de ungas erfarenheter framkommer, som nämnts tidigare, att föräldrar både kan vara ett stöd men också ett hinder för att förebygga, upptäcka och hjälpa. Det avgörande är återigen kunskap hos föräldragruppen avseende våldet som sådant, förekomsten av det och hur man som förälder kan agera. Det gäller både som förälder till ett utsatt barn och som förälder till ett barn som utövar våld i en parrelation. I sammanhanget är det också viktigt att nämna att unga som upplever våld i hemmet är en mycket viktig riskgrupp att ha i åtanke när det gäller arbetet mot killars våld mot tjejer och våld i ungas parrelationer. Det faktum att risken ökar både för att bli utsatt för våld i sina egna relationer men även att utöva våld är något som måste beaktas när det gäller arbetet med barn som är utsatta för exempelvis barnfridsbrott. Det är oerhört viktigt att komma ihåg att det kan finnas ytterligare våld i barnens liv i deras egna relationer och att även sätta in förebyggande åtgärder mot detta när våld i hemmet upptäcks.

Arbetet med föräldrar kan dock inte endast fokuseras på riskgrupper utan måste vara ett universellt, preventivt arbete riktat till hela föräldragruppen och också ingå i de uppdrag som finns kring föräldraskapsstöd. Se vidare i kommande avsnitt om kommunkartläggningen.

Utöver detta bör man titta vidare på vilka lärdomar det finns att dra av ANDTS-arbetet och se över om och hur det skulle gå att inkludera en del av det förebyggande arbetet mot våld i ungas parrelationer här. För åtgärdsförslag se s. 64.

KOMMUNENKÄT – HUR SER ARBETET MOT KILLARS VÅLD MOT TJEJER OCH VÅLD I UNGAS RELATIONER UT I KOMMUNERNA?

Ansvar för stöd till våldsutsatta barn och vuxna ligger hos kommunerna. Sedan 1 juli 2023 har också kommunerna ett nytt reglerat ansvar för det brottsförebyggande arbetet som bland annat innebär att kommuner ska bidra till att samhällets samlade brottsförebyggande arbete bedrivs på ett effektivt sätt och att kommuner utifrån ett kunskapsbaserat underlag tar ställning till behovet av brottsförebyggande åtgärder och tar visst ansvar för samordningen av det brottsförebyggande arbetet inom kommunen. Kommunerna ska också ta fram en lägesbild över brottsligheten inom kommunens geografiska område och besluta om en åtgärdsplan för vilka åtgärder som kommunen avser att vidta för att förebygga brott.

Kommunerna är därför avgörande aktörer i arbetet mot killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer. När ungarelationer.se startade fanns det knappt något pågående arbete ute i kommunerna som fokuserade på området. Därför ville vi undersöka hur arbetet i kommunerna ser ut idag, fem år efter att den nationella stödlinjen startat. Vi genomförde därför en enkät som skickades ut till Sveriges samtliga kommuner.

Enkäten som skickades ut fick totalt 185 svar och frågorna som ställdes var följande:

Vilken kommun arbetar du i (för Stockholm och Göteborg skriv stadsdel)? (Fritext)

Har er kommun några skrivningar i handlingsplaner, strategier, budget eller liknande om arbetet mot våld i ungas nära relationer/killars våld mot tjejer? (Ja/Nej/Fritext)

Finns det någon verksamhet inom kommunen dit unga som är utsatta för våld i sin relation kan vända sig för stöd? (Med unga avses under 18 år).

Om ja, vilken verksamhet? (Fritext)

I det fall det finns ett Relationsvårdscentrum/Kriscentrum eller liknande verksamhet, från vilken ålder tar de emot personer? (Fritext)

Har er kommun insatser för unga våldsutövare i relation? (Med unga avses under 18 år)

64% Ja
36% Nej

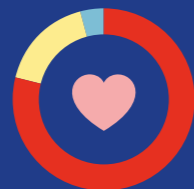
I de fall ni har insatser för unga våldsutövare, hur ser dessa ut? (Fritext)

Finns området våld i ungas parrelationer inkluderat på något vis i kommunens insatser och initiativ rörande föräldraskapsstöd eller information till föräldrar?

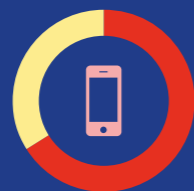
31% Ja
50% Nej
19% Övrigt

Känner du/ni till den nationella stödlinjen ungarrelationer.se?

79% Ja
17% Nej
4% Kanske

Använder sig kommunen av ungarrelationer.se på något vis i sitt arbete?

66% Ja
34% Nej

I så fall:

76% Genom att hänvisa till på webbplats eller internt i verksamheter

64% Genom material såsom affischer/kontaktkort i olika verksamheter såsom t.ex. skolor, ungdomsmottagningar/stödcentrum/relationsvårdscentrum

24% Genom kunskapshöjande insatser – utbildning för personal eller liknande från 1000 Möjligheter som driver ungarrelationer.se

17% Genom att använda sig av ungarrelationer.se/förälder

Har er kommun några skrivningar i handlingsplaner, strategier, budget eller liknande om arbetet mot våld i ungas nära relationer/killars våld mot tjejer?

På frågan om kommunen har några skrivningar i handlingsplaner, strategier, budget eller liknande om arbetet mot våld i ungas nära relationer/killars våld mot tjejer svarar 33% ja och 43% nej, övriga har svarat i fritext-svar och gemensamt för dessa är två varianter av svar. Antingen att man beskriver att det finns en handlingsplan eller övergripande arbete som gäller våld i nära relation men där våld i ungas relationer inte nämns specifikt eller att man håller på med ett arbete kring uppdatering och utveckling för att tydliggöra detta. En del fritext-svar rörde också att man bedriver ett våldspreventivt arbete på olika vis.

Från att ha varit ett näst intill obefintligt arbete ute i kommunerna är ändå ett resultat på 33% av de svarande kommunerna som bekräftar att skrivningar om just våld i ungas relationer faktiskt finns i handlingsplaner, strategier eller budget, något som bör ses som ett positivt utfall i rätt riktning, även om det såklart går alldeles för långsamt. Dock bör det sättas i relation till hur, oförsvarligt, långsamt arbetet mot mäns våld mot kvinnor gått ute i kommunerna. När riksförbundet Unizon för femte gången genomförde sin kartläggning Kvinnofridsbarometern 2023, 25 år efter att kvinnofridspropositionen antogs i Sverige, uppgav exempelvis endast hälften av kommunerna att de har mätbara mål för arbetet mot mäns våld mot kvinnor och endast i 56% av kommunerna finns öronmärkta medel avsatta. Hälften av kommunerna har inte utvärderat arbetet de senaste två åren.²² Ett fungerande grundläggande arbete mot mäns våld mot kvinnor är givetvis också en förutsättning för att arbetet mot killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer ska kunna utvecklas och prioriteras.

Finns det någon verksamhet inom kommunen dit unga som är utsatta för våld i sin relation kan vända sig för stöd?

80% av kommunerna svarar ja på frågan om det finns någon verksamhet inom kommunen dit unga som är utsatta för våld i sin relation kan vända sig för stöd. 10% har svarat i fritext och då handlar det framförallt om att man förklarar att det inte finns någon specifik verksamhet för detta men att man erbjuder stöd inom socialtjänsten via öppenvårdsinsatser, via ungdomsmottagning som kommunen delfinansierar eller genom elevhälsoteam. Anmärkningsvärt är dock att 10% av kommunerna svarar nej på frågan om det finns någon verksamhet dit unga som är utsatta för våld i sin relation kan vända sig för stöd.

I svaren om vilken typ av verksamhet det kan handla om dit unga kan vända sig varierar utfallet men vanligast förekommande är att man nämner olika delar av socialtjänsten samt ungdomsmottagning.

I det fall det finns ett Relationsvårdscentrum/Kriscentrum eller liknande verksamhet, från vilken ålder tar de emot personer?

Eftersom vår erfarenhet är att åldern på de som befinner sig i verksamheter liknande relationsvårdssteam eller liknande är relativt hög ville vi undersöka om det finns några konkreta hinder i form av åldersgränser för att ta emot målgruppen där. Därför ställdes frågan: "I det fall det finns ett Relationsvårdscentrum/Kriscentrum eller liknande verksamhet, från vilken ålder tar de emot personer?".

Här fick vi endast 99 svar av varierande karaktär. 18% svarade att man tar emot från 18 år och uppåt. Andra vanliga åldersgränser som lyftes var 16 år respektive 13 år. Vanligt var också att man lyfte att barn som bevittnat våld var välkomna oavsett ålder eller åtminstone från en väldigt ung ålder. Detta bekräftar till viss del vår erfarenhet att barn och unga i kommunernas arbete mot våld i nära relation framförallt ses som individer som upplever våld i hemmet snarare än personer som själva blir utsatta för våld av partner. Det är självklart av stor vikt att barn som upplever våld i hemmet får stöd och hjälp, särskilt eftersom man vet att detta också är en riskfaktor för att själva utsätts eller utsätta någon för våld i den egna relationen, men det krävs att kommunerna parallellt med detta kan se att gruppen barn och unga också kan vara utsatta för våld i sina egna relationer och tillser att det finns insatser kring just detta.

Har er kommun insatser för unga våldsutövare i relation?

I augusti 2021 skärpets kommunernas ansvar gällande insatser till våldsutövare. Enligt bestämmelser som infördes i socialtjänstlagen ska socialtjänsten verka för att den som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende. Ingenstans i bestämmelserna fanns något särskilt kring en avgränsning i ålder för dessa insatser. Stödlinjens erfarenhet är dock att de allra flesta kommuner arbetar med dessa bestämmelser utifrån ett vuxen-perspektiv. En av de största svårigheterna på den nationella stödlinjen är att hitta hänvisningsmöjligheter för unga våldsutövare ute i kommunerna. Därför var en fråga om detta central i kommunenkäten. Hela 63,6% svarade ja på frågan om kommunen har insatser för unga våldsutövare i relation. Men när man sedan studerar svaren på följdfrågan; "I de fall ni har insatser för unga våldsutövare, hur ser dessa ut?" – så är det tydligt att i dessa insatser är det mycket få som alls går att räkna som insatser mot våld i en relation.

I de fall man alls lyfter specifika program eller insatser nämns; Repulse, Samtal om våld, Leva utan våld LUV, Kriminalitet som livsstil, Ösft, Erador, Alternativ till våld (ATV), Samtalsserien "Samtala med killar som utövar våld i nära relation, Predov, Samtal via Utväg, IVIN.

Det vanligaste svaret var dock "individanpassade insatser" – en kommun sammanfattar vad som verkar vara ett vanligt förhållningssätt så här: "Det stöd som finns till våldsutövare är i första hand riktat till myndiga personer men om någon omyndig person har behov av sådant stöd sker det individanpassat". Närmare vad denna individanpassning innebär framkommer vanligtvis inte i svaren.

Insatserna spretar mycket och som syns i de specifikt namngivna insatserna så är det tydligt att man har flera olika förhållningssätt till hur man ska se på denna typ av insatser. Av svaren framgår att det är sällsynt med en specifik och anpassad insats för just den här målgruppen även om några exempel finns, till exempel Leva utan våld LUV. I ett antal svar nämns också familjeterapeut och familjebehandling. Svar som kan tyda på att man ser detta som ett problem som är familjerelaterat snarare än en brottslighet som den unga utsätter en annan ung person, utanför familjen, för.

Finns området våld i ungas parrelationer inkluderat på något vis i kommunens insatser och initiativ rörande föräldraskapsstöd eller information till föräldrar?

Anledningen till att ett föräldrastöd startades under 2022 på ungarrelationer.se var, som nämnts

tidigare (se avsnitt om detta på s. 52), att föräldrarna är en nyckelmålgrupp i att både förbygga våld i ungas relationer men också att upptäcka och vara ett viktigt stöd när våldet väl pågår. Kommunerna arbetar på olika vis med frågan om föräldrastöd och därför var vi intresserade av att veta mer kring huruvida området våld i ungas parrelationer finns inkluderat i kommunernas insatser och initiativ rörande föräldraskapsstöd eller information till föräldrar. 30,8% av kommunerna svarade ja på frågan och nästan hälften svarade nej. Övriga svar innehåller beskrivningar om pågående utvecklingsarbete, att man ser över området eller att man arbetat med föräldraföreläsningar och informationsbroschyrer. Här finns också svar som beskriver att om sådan problematik skulle uppkomma så kan det tas om hand av familjebehandlare.

Känner du/ni till den nationella stödlinjen ungarrelationer.se?

Sedan starten av ungarrelationer.se har vi arbetat målmedvetet med att få ut information om stödlinjen till kommuners olika relevanta verksamheter. Vi märker även av att stödlinjen fungerar som en form av "utvecklingshub" när det gäller kommuners arbete mot killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer. När en kommun ska börja arbeta med frågan hör man ofta av sig och vill fråga om stödlinjen känner till hur andra kommuner arbetar, om vi kan bidra med olika former av kunskapshöjande insatser, hur arbetet framöver skulle kunna utformas och liknande frågeställningar. Mot bakgrund av detta samt att kännedom om den nationella stödlinjen i kommunerna är avgörande för att komma framåt med arbetet ställde vi frågan om huruvida man kände till ungarrelationer.se. Glädjande nog svarade nästan 80%, (78,9%) ja på frågan, 16,8% svarade nej och 4,3% svarade kanske. Att en stor majoritet av de svarande kommunerna känner till stödlinjen efter fem års arbete är mycket positivt.

Använder sig kommunen av ungarrelationer.se på något vis i sitt arbete?

Det är också en majoritet som svarar ja på frågan om man använder sig av ungarrelationer.se i sitt arbete. 65,9% av det totala antalet svarande kommuner svarar ja.

Det vanligaste sättet som kommunerna använder sig av stödlinjen på är genom att hänvisa till ungarrelationer.se eller använda stödlinjen och kunskapsplattformen internt i verksamheter i kommunen. Näst vanligast är genom material såsom affischer/kontaktkort i olika verksamheter som t.ex. skolor, ungdomsmottagningar/stödcentrum/relationsvårdscentrum.

Att verksamheter ute i kommunerna efterfrågar stödlinjens material kontinuerligt syns tydligt i de beställningar som kommer in. Med hjälp av de regeringsuppdrag ungarrelationer.se haft tillsammans med Jämställdhetsmyndigheten så har möjlighet funnits, utöver det utskick som gjordes till samtliga gymnasieskolor och ungdomsmottagningar vid öppnandet, att fortsätta göra utskick till bland andra ungdomsmottagningar och skolor med nytt riktat material till exempelvis unga som lever i en hederskontext. Men trots att sådana utskick görs så efterfrågas fortsatt mer material från verksamheter från norr till söder och från öster till väster i Sverige.

Tredje vanligaste sättet är genom kunskapshöjande insatser – utbildning för personal eller liknande från 1000 Möjligheter som driver ungarrelationer.se.

Sammanfattningsvis så är det tydligt att kommunerna fortfarande har en lång väg kvar att gå när det gäller att inkludera arbetet mot killars våld mot tjejer och våld i ungas parrelationer i det generella arbetet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Trots det finns

det ändå positiva resultat, som att en tredjedel av kommunerna nu har skrivningar om den här typen av våld och att en majoritet känner till och använder den nationella stödlinjen och kunskapsplattformen ungarelationer.se i sitt arbete. Framåt kommer det vara av stor vikt att arbetet i kommunerna fortsätter ha en hög utvecklingstakt gällande detta och att man också gör det enkelt och tydligt för sina unga kommuninvånare att veta vad som gäller och hur man hittar fram till stöd och hjälp.

Samarbeten mellan kommuner och civilsamhället för att motverka killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer – idéburet offentligt partnerskap med Stockholms stad

Under tre år (14 dec 2021-14 dec 2024) har Stockholms stad och Stiftelsen 1000 Möjligheter haft ett IOP tillsammans med de övergripande målen att: förebygga våld i ungas relationer, öka kunskap bland unga om våld i ungas relationer, nå fler unga våldsutövare i syfte att få dem att sluta använda våld samt främja målgruppens psykiska, fysiska och sexuella hälsa.

Syftet med partnerskapet har varit att parterna gemensamt verkar för att fler ungdomar nås av kunskap och information om vad våld i en parrelation är och att fler unga som utövar våld nås och i förlängningen också deltar i insatser som syftar till att upphöra med våldsutövandet. Syftet har också varit att stärka samverkan för att skapa en trygg länkning mellan stiftelsen och relevanta verksamheter för målgruppen, inom socialtjänsten.

Partnerskapet har bland annat medfört att man arbetat mer aktivt med att ställa frågor om just detta inom kommunens egna verksamheter. Man har också på olika vis aktivt arbetat med

Svartsjuka är inte romantiskt

Är du rädd för den du är tillsammans med?

Vill du alltid hålla koll på din partner?

Mår din kompis dåligt i sin relation?

Våld kan se ut på många olika sätt. Läs mer på svartsjukaarinteromantiskt.se.

att tidigare identifiera unga våldsutövare. Bland annat har Stockholms ungdomstjänst arbetat fram en modell där frågor om våld i ungas nära relation nu ställs till samtliga, inom ramen för insatsen. Man har också kunskapshöjt stadens unga genom att stiftelsen en gång per år haft en informationskampanj från ungarelationer.se riktad specifikt till unga i Stockholm med fokus både på information om våld i ungas parrelationer generellt och särskilt om att utöva våld eller ha en kompis som utövar våld i en relation. Stiftelsen har också haft möjlighet att ta emot unga våldsutövare för samtal på sin mottagning.

Killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer – en fråga som måste adresseras på flera arenor samtidigt

Arbetet mot killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer behöver ske på alla arenor. Självfallet behöver det ske ute i kommuner men också i hälso- och sjukvården ute i regioner, i skolan och på nationell politisk nivå. Att arbeta organisationsöverskridande och offensivt med frågan är avgörande. Ett bra exempel på detta är det återkommande samarbetet i insatsen ”Svartsjuka är inte romantiskt” som genomförs varje år gemensamt av Sveriges alla länsstyrelser, Jämställdhetsmyndigheten, Polismyndigheten samt ungarelationer.se.

Erfarenheten från ungarelationer.se är dock att det också är mycket viktigt och hjälpsamt att även mer oväntade arenor som exempelvis näringslivet och idrottsrörelsen, både får och sprider kunskap om killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer”. Ungarelationer.se hade exempelvis under tre år ett samarbete med The Body Shop Sverige som innebar en stor möjlighet att folkbilda om ämnet i landets alla butiker från norr till söder. Näringsidkare på mindre orter har dessutom ofta bred förankring i lokalsamhället och kan därför också fungera som effektiva kunskapsförmedlare som sätter fokus på frågan på hemorten. Stödlinjen är också den svenska samarbetspartnern i den globala kampanjen ”Abuse is not love” som Yves Saint Laurent driver.

FACTS BLACK FRIDAY

Var fjärde tjej har varit utsatt för våld i sin relation.*

*80-års kortanalys från 2018 uppger 27% av tjejer i åldern 16-24 – det vill säga nästan var fjärde ung kvinna har utsatts för våld av en man under de fem åren påsen.

15 ÅTGÄRDSFÖRSLAG

När det i ett-årsrapporten, som publicerades 2020, presenterades 10 åtgärder fanns inga andra samlade förslag på vad som krävdes för att stoppa och motverka killars våld mot tjejer och våld i ungas parrelationer. Idag finns dels rapporten från BRÅ som pekar på att alla områden i samhället behöver stärkas när det gäller arbetet mot det här våldet och dels ett antal uppdrag till myndigheter samt några nya studier. Gemensamt för alla dessa underlag är att de på olika vis pekar på att det krävs ett omfattande arbete för att komma till rätta med det stora samhällsproblem som killars våld mot tjejer är.

Sverige har också från 2024 fram till 2026 ett nytt åtgärdsprogram som lyfter våld i ungas parrelationer, med stärkt stöd till barn och unga, samt ökad kunskap om digitala dimensioner av våld, som särskilda utvecklingsområden.

Inom en nära framtid kommer en ny nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor som ska ta vid när den föregående upphör 2026, som förhoppningsvis också kommer synliggöra killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer i större utsträckning.

Dessutom har Sverige både Istanbulkonventionen och Agenda 2030 samt Kvinnokonventionen att förhålla sig till.

För att uppfylla Sveriges skyldigheter gentemot både individer och gällande lagar, regler och konventioner är det avgörande för arbetet framåt att det finns ett tydligt och särskilt fokus på just killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer. För att arbetet ska få genomslag och bli så bra som möjligt har vi mot bakgrund av arbetet på den nationella stöddinjen och kunskapsplattformen ungarrelationer.se tagit fram 15 åtgärder som bör vara prioriterade i det fortsatta arbetet:

FÖREBYGGANDE ARBETE – KUNSKAP OCH INFORMATION

Att både barn och vuxna har kunskap om vad våld är och hur våld i en relation kan se ut och hur vanligt det är i ungas relationer är avgörande för att kunna förebygga det.

1. Kunskapshöjande insatser

Breda informationshöjande insatser krävs. Kunskapen om detta område är fortfarande mycket låg.

- Det krävs insatser både generellt när det gäller kunskap om killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer samt mer specifikt riktade insatser till grupper som exempelvis unga med olika former av funktionsnedsättning, unga som lever i en hederskontext och unga hbtqi-personer. Ungarelationer.se har redan

en mängd framtaget material som kan användas för dessa syften och som är framtagna tillsammans med målgruppen och personer med expertis inom olika områden.

2. Stöd och kunskap till föräldrar

Föräldrar är en nyckelgrupp när det gäller både att förebygga men också att upptäcka och stötta vid våld i en relation. Trots det uppger 84% av föräldrarna att de har liten eller ingen kunskap om just våld i ungas relationer. Därför krävs:

- **Specifika informationsinsatser till föräldrar, ett generellt stöd behövs precis som det som bedrivs på ungarrelationer.se/förälder samt ett integrerande av området våld i ungas relationer i befintliga föräldraskapsprogram och stöd som finns ute i kommunerna.**

3. Sexualitet, samtycke och relationer

De nya skrivningarna i läroplanen om sexualitet, samtycke och relationer är ett viktigt steg i rätt riktning när det gäller att tillgodose behovet att få tala och lära sig mer om relationer och våld, som unga formulerar i samtal med oss. Det råder dock fortfarande oklarhet och stora skillnader kring hur skolor hanterar undervisning kring detta och till hur stor del killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer faktiskt adresseras. Det krävs därför:

- **En uppföljning och utvärdering av hur de nya skrivningarna om sexualitet, samtycke och relationer har fallit ut, särskilt också rörande nedan punkt gällande att utveckla elevernas pornografiska förhållningssätt.**

4. Motverka pornografins skadeverkningar

Som vi konstaterat både i tidigare rapport och i denna är det väldigt tydligt i berättelserna på stöddinjen hur pornografins påverkan är en påverkansfaktor på de ungas relationer – särskilt när det gäller det sexuella våldet som de unga tjejerna utsätts för av sina pojkvänner. Pornografins påverkan står i motsats till de värderingar av jämställdhet, samtycke och respekt som vi som samhälle vill att unga ska ha med sig både i livet i stort men särskilt i sina relationer. Det är därför avgörande för arbetet mot killars våld mot tjejer och våld i ungas parrelationer att på flera olika vis motverka pornografins skadeverkningar. Det behöver ske genom att:

- **Ge både skola och föräldrar fler och bättre verktyg för att kunna adressera pornografins skadeverkningar i samtal med unga.**
- **Ett arbete för att tekniskt begränsa åtkomsten av skadligt material för barn måste påbörjas snarast. Det görs redan på flera håll runtom i världen, bland annat i USA, Frankrike, Storbritannien, Australien och Danmark. Sverige har inte råd att vänta ytterligare med att sätta igång ett sådant arbete som borde påbörjats för flera år sedan. Under tiden som går så sviks barn och unga som får leva med konsekvenserna av att i tidig ålder exponeras för grovt våld och förnedring mot kvinnor och tjejer.**

UPPTÄCKT OCH IDENTIFIERING

5. Fråga om våldsutsatthet och våldsutövande på rutin

Att upptäcka de som är våldsutsatta men också de som utövar våld är avgörande för att kunna ge stöd och hjälp. En av de viktigaste åtgärderna för förbättrad upptäckt är att ställa frågor om våld på rutin. Att ställa frågor om våld på rutin är inte bara ett sätt att identifiera utan också en möjlighet till att informera och sprida kunskap om vad våld är och därmed även bidra till det förebyggande arbetet.

Förutom att det krävs att frågor om våld ska ställas på rutin till barn och unga i hälso- och sjukvård generellt så behövs också:

- **Att elevhälsan får ett uppdrag att ställa rutinmässiga frågor om våld en gång per läsår från förskoleklass upp till årkurs tre i gymnasiet, inklusive i anpassad skola. Frågorna behöver fokusera på just våld och också inkludera utsatthet för sexuell exploatering samt våldsutövning. Det är viktigt att man i arbetet med att ta fram frågor tittar på de formulär som redan finns som är fokuserade på just våld och inte allmän hälsa eller sexualitet, droganvändning eller andra områden. En bra förlaga i arbetet är bland annat Frågor om våld – som är framtagna av Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer och som också finns för unga och med tillhörande bildstöd.**

6. Skolans ansvar

Skolan behöver få ett tydligare uppdrag i enlighet med punkt tre ovan gällande att inkludera just kunskap och samtal om våld i ungas relationer inom ramen för sexualitet, samtycke och relationer men utöver detta bör även:

- **Skolverket få ett uppdrag att ta fram en vägledning för hur skolan ska bedöma och agera vid händelser och misstanke om våld i en ung relation. Både när det gäller den som utövar våldet, den som utsätts och hur skolan ska hantera frågan om båda parterna går på samma skola. Att dessa typer av agerande är att se som kränkande behandling behöver fastslås, förtydligas och förmedlas ut i verksamheterna och därutöver så behöver skolan bli bättre på att se och orosanmäla den här typen av våld. Forskningen pekar på att skolan är den näst vanligaste platsen där våld i ungas parrelationer förekommer, det ger skolan ett särskilt stort ansvar men också möjlighet att upptäcka, ingripa och anmäla till socialtjänst och polis.**

7. Riskgrupp som behöver särskild uppmärksamhet – barn som upplever våld i hemmet

Att barn som upplever våld hemma, det vill säga oftast pappas våld mot mamma, har en ökad risk för att utsättas eller utsätta andra i en egen nära relation har forskning visat. Den kunskapen är avgörande att vi använder för att motverka killars våld mot tjejer och våld i ungas parrelationer.

Därför behöver vi:

- **Särskilda kunskapsstöd och samtalsmetoder som adresserar och hanterar våld i de egna relationerna, när barn som är utsatta för barnfridsbrott aktualiseras hos socialtjänst och polis. Beroende på barnets ålder kan det gälla både nuvarande eller kommande relationer.**

STÖD, SKYDD OCH BEHANDLING

8. Socialtjänstens kunskapsstöd och uppföljning av föreskrifter

Sedan 2022 finns de nya allmänna råd och föreskrifter för socialtjänsten att följa när det gäller våld i nära relation. Uppdateringen från 2014 innebär vissa förbättringar och det finns ett tydligare barnperspektiv i de nya föreskrifterna. Tyvärr så plockades en del av de tydliga skrivningarna om våld i ungas parrelationer bort, budskapet finns kvar men det kommer vara av stor vikt att det följs upp hur de nya föreskrifterna fungerar. Den nya handboken beskriver också våld i ungas parrelationer på ett antal ställen.

De unga som hör av sig till oss berättar dock oerhört sällan om kontakter med socialtjänsten. Det finns pågående arbete i olika utsträckning runt om i Sverige (se bland annat kommun-kartläggningen på s. 57) inom socialtjänsten men det är fortfarande mycket olika hur frågan hanteras. Vi välkomnar därför det arbete som nu sker på flera nivåer på olika myndigheter bland annat gällande att ta fram kunskapsstöd och kartlägga kunskapsläget kring frågan.

- **Det krävs en uppföljning och översyn av hur många ärenden gällande just våld i ungas relationer som hanteras av socialtjänsten, på vilket vis de hanteras och vilka insatser som sätts in.**

Det är av stor vikt i ovan nämnda arbete att det inte bara handlar om kartläggning och att ta fram stöd utan att det också innebär implementering och uppföljning samt att man i det arbetet tar tillvara på den kunskapsproduktion och expertis som finns generellt inom civilsamhället och specifikt hos den nationella stöddinjen och kunskapsplattformen ungarrelationer.se. Det är också av vikt att man tar i beaktande att ungarrelationer.se redan idag används som en viktig källa och förmedlare av kunskap av yrkesverksamma.

9. Anpassat stöd och skydd för unga

I de ärenden som stiftelsen möter där socialtjänsten är aktualiserad, både på stöddinjen och på mottagningen där verksamhetens psykologer även kontinuerligt deltar i bland annat SIP-möten och på olika vis möter socialtjänstens hantering av frågan i sitt dagliga arbete, så är det tydligt att det fortfarande saknas kunskap och rutiner kring hur killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer ska hanteras. Inte minst blir det tydligt när det kommer till att de insatser som erbjuds den utsatta ofta fokuserar på att begränsa den utsatta (i brist på sanktioner mot våldsutövaren),

att det sällan finns ett ungdoms- och barnrättsperspektiv med i bilden och att just våld i ungas parrelationer inte riktigt passar in i socialtjänstens hantering av barnärenden där man annars är van att hantera ärenden där den unga själv eller en förälder är anledningen till att man behöver insatser. Här är det istället ett annat barn eller en vuxen utanför familjen, om partnern är över 18 år, som utgör hotet vilket verkar orsaka problem i socialtjänstens hantering. Det är ofta komplexa ärenden och ställer höga krav på kunskap och förståelse hos socialtjänsten, inte minst då dessa ärenden ibland är ärenden som rör barn och ibland är ärenden som gäller unga vuxna. Inte sällan kommer barnet också hinna fylla 18 år under tiden som relationen pågår vilket i sig medför ytterligare utmaningar. Allt stöd och skydd som samhället tidigare utformat när det gäller våld i nära relation har också tagits fram med avseende på vuxna kvinnor som utsätts och barn som upplever våld hemma. Därför krävs nu:

- **Anpassat stöd och skydd för barn och unga som upplevt våld i en relation. Detta avser både skydd i form av skyddat boende och hantering av frågeställningar kring exempelvis hur man som barn och ung vuxen vid behov kan få placeras tillsammans med en förälder för att behålla trygghet och sammanhang, hur en fungerande skolgång kan tillförsäkras, hur stödet fokuserar på att ge den utsatta livsutrymmet tillbaka istället för att begränsa hen i ett missriktat försök till skydd. Det handlar också om att kontinuerliga hot- och riskbedömningar behöver göras även när det gäller unga, inte minst mot bakgrund av studien om dödligt våld bland unga.⁹ Det är av minst lika stor vikt, antagligen än större, att sådana bedömningar görs upprepade gånger i ungas relationer då dessa kan förändras mycket snabbt.**

10. Tillgängligt stöd och traumabehandling

I kommunkartläggningen syns hur ojämnt stödet till unga utsatta för våld i en relation ser ut. Det verkar inte finnas en likvärdig struktur för stöd när det gäller unga som utsätts för våld som det finns när det gäller vuxna som utsätts, och då är även det stödet till stor del bristfälligt. Att få ett snabbt stöd med rätt insatser är helt avgörande för att en ung utsatt person ska ha möjlighet få leva ett liv fritt från våld och för att minska konsekvenserna av våldsutsattheten. En vanligt förekommande konsekvens av våldsutsatthet är exempelvis diagnosen PTSD som det ofta krävs traumabehandling för att bli av med. Dessvärre är tillgången till traumabehandling för unga, där behandlaren dessutom har kunskap om våldets mekanismer och kan erbjuda en anpassad behandling med olika typer av metoder såsom exempelvis PE – Prolonged exposure therapy for PTSD eller EMDR – Eye Movement Desensitization and Reprocessing Therapy, begränsad idag. Det medför att unga som utsätts, ofta går en lång tid utan stöd och i värsta fall aldrig får det stöd och den behandling som de behöver. Därför krävs:

- **Lätt och tillgänglig tillgång till exempelvis traumafokuserad behandling för att hantera den psykiska ohälsa som kan ha uppstått som konsekvens av utsattheten. Vår erfarenhet är att stödet som ges inte bör vara villkorat och att det är av vikt att kunna ge ett heltäckande stöd, av flera olika professioner med grundläggande kunskaper om våld.**

LAGFÖRING

11. Kriminalisering av psykiskt våld

Sedan 2022 finns ett förslag om straffansvar för psykiskt våld på regeringens bord. Inga insatser för att gå vidare med en kriminalisering har dock skett. Precis som vi angav i vårt remissvar på förevarande förslag så är det av stor vikt i bekämpandet av killars våld mot tjejer och våld i ungas parrelationer att just psykiskt våld kriminaliseras i större utsträckning. Psykiskt våld är den vanligaste typen av våld som unga berättar om på stödlinjen och det finns också ofta goda bevislagen när det gäller just det psykiska våldet i de ungas relationer då en del av våldet dokumenteras i stor utsträckning genom meddelanden och bilder. Det är av mycket stor vikt att samhället signalerar med all önskvärd tydlighet till unga att sådana beteenden av makt och kontroll som psykiskt våld innebär inte är acceptabla utan just brottsliga. Därför krävs:

- **En kriminalisering av psykiskt våld och därtill hörande kunskapshöjande insats till hela rättsväsendet om hur psykiskt våld fungerar och tar sig uttryck.**

12. Uppdrag att särskilt utreda och lagföra dessa brott

Att straffrihet inte får råda för en viss typ av brottslighet är avgörande för att behålla förtroendet för rättsstaten i ett samhälle. Idag är tyvärr brott som framförallt begås mot kvinnor och flickor såsom sexualbrott och brott i en så kallad nära relation just sådana brott som det råder alltför hög straffrihet inom. När det gäller killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer så har polisen sedan några år tillbaka börjat uppmärksamma frågan alltmer vilket är helt avgörande men vi ser fortfarande att det dels anmäls i mycket liten utsträckning och dels att det inte finns tillräckligt stor kunskap inom rättsväsendet för att hantera de här brotten. Därför krävs att:

- **Rättsväsendet får i uppdrag att särskilt utreda och lagföra dessa brott. Ett sådant uppdrag behöver innehålla både en kunskapshöjande insats, nödvändig resursfördelning och ett fokus på att bland annat tillämpa fridskränkingsbrotten i högre utsträckning samt kontaktförbud gällande unga våldsutövare i relation. Man behöver också applicera de utökade möjligheter som rättsväsendet fått på senare år, ofta mot bakgrund av den eskalerande gängkriminaliteten, även mot denna grupp som framförallt består av killar och unga män. Den kunskapshöjande insatsen krävs för hela rättsväsendet, inklusive domstolsväsendet, och behöver behandla att våld finns i ungas relationer samt hur det ser ut och fungerar.**

SÄRKSILT FOKUS FRAMÅT

13. Ett utvecklat arbete för att förebygga, upptäcka, behandla och sanktionera unga våldsutövare

Arbetet med att identifiera unga förövare i tid måste intensifieras markant. Som syns i kommunenkäten så är det fortfarande ett arbete som är under utveckling i många kommuner och

Åtgärdsförslag

i andra inte ens under utveckling. Att kommuners ansvar för insatser till våldsutövare inkluderar ett ansvar för insatser även till våldsutövare under 18 år måste bli tydligare och kommuner måste tillsammans med regioner och civilsamhälle arbeta för att hitta effektiva metoder för att både nå ut till och få unga våldsutövare att upphöra med sin våldsanvändning. Därför krävs det nu:

- **Att arbetet med att även fråga om våldsutövande i mötet med unga intensifieras i samband med att man ställer frågor om utsatthet, samt att man utökar arbetet med att utveckla och beforska behandlande insatser av våldsutövare av våld i relationer som är under 18 år.**

14. Fokus på unga med funktionsnedsättning

Myndigheten för delaktighet har släppt ett flertal rapporter där man bland annat konstaterar att både barn och vuxna med funktionsnedsättning är mer utsatta för våld än andra och att det inte heller finns några särskilda insatser när det gäller de som utövar våld och har en funktionsnedsättning. Detta är såklart oacceptabelt och därför krävs det:

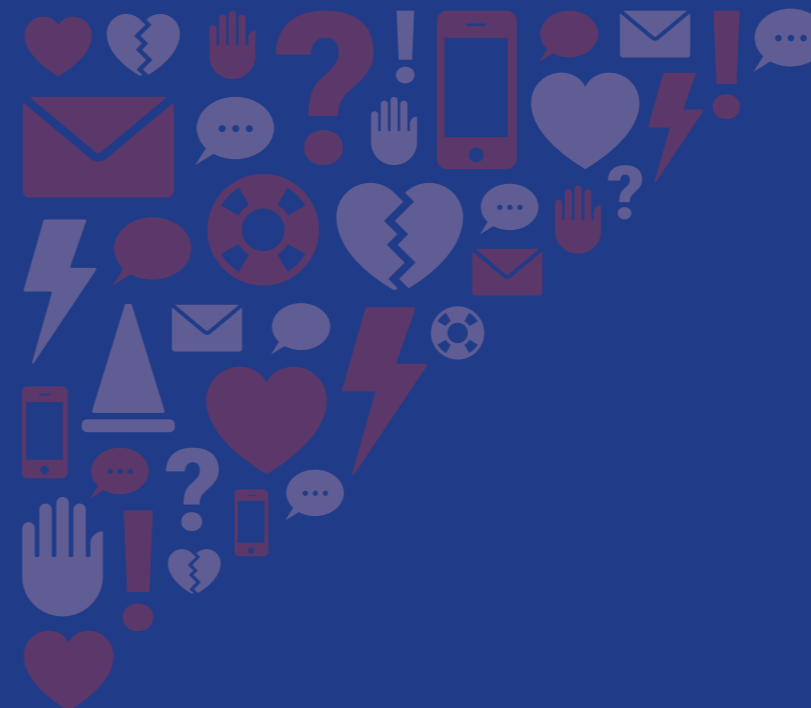
- **I allt arbete med ovan nämnda punkter måste det finnas ett funktionsrättsperspektiv och i vissa fall kommer det krävas särskilda uppdrag och metoder för att nå, anpassa och utveckla insatser just för gruppen unga med funktionsnedsättningar.**

15. Stabil och långsiktig finansiering av den nationella stödlinjen ungarelationer.se

Den nationella stödlinjen och kunskapsplattformen ungarelationer.se har nu funnits i över fem år. Den når ut till unga, föräldrar, kommuner och yrkesverksamma som möter unga i sitt arbete. På ungarelationer.se har barn och unga en motsvarighet till både Kvinnofridslinjen och Välj att sluta-linjen. [Ungarelationer.se](http://ungarelationer.se) är det anonyma lågtröskelstöd som forskningen visat är så viktigt och välbehövligt för den här målgruppen. Trots detta är finansieringen för ungarelationer.se fortsatt olöst. Det krävs därför en långsiktig och hållbar finansiering över tid. Det är en grundläggande förutsättning för att stödlinjens och kunskapsplattformens fokus ska kunna vara på att fortsätta stötta och hjälpa unga och utveckla stödet för att nå ut till ännu fler.

Det krävs ett permanent uppdrag som tillser att den nationella stödlinjen kan fortsätta sin verksamhet med full kraft. Det kan göras antingen genom ett direkt uppdrag eller som i fallet med exempelvis Välj att sluta-linjen, ett uppdrag via en myndighet. Det centrala är stabiliteten och långsiktigheten.

Arbetet mot killars våld mot tjejer är en förutsättning för att unga ska få leva sina liv fria från våld och förtryck och för att mäns våld mot kvinnor ska upphöra – det arbetet måste intensifieras och prioriteras. Detta måste ske skyndsamt. Bara så kan vi uppnå visionen om ett jämställt samhälle fritt från våld och Sverige leva upp till sina åtaganden både nationellt och internationellt.

” Tack så mycket för all hjälp. Trodde inte det skulle va så här bra. Känns som en tyngd har lyfts från mina axlar.

Citat från stödsökande i chatten på ungarelationer.se

FOTNOTER

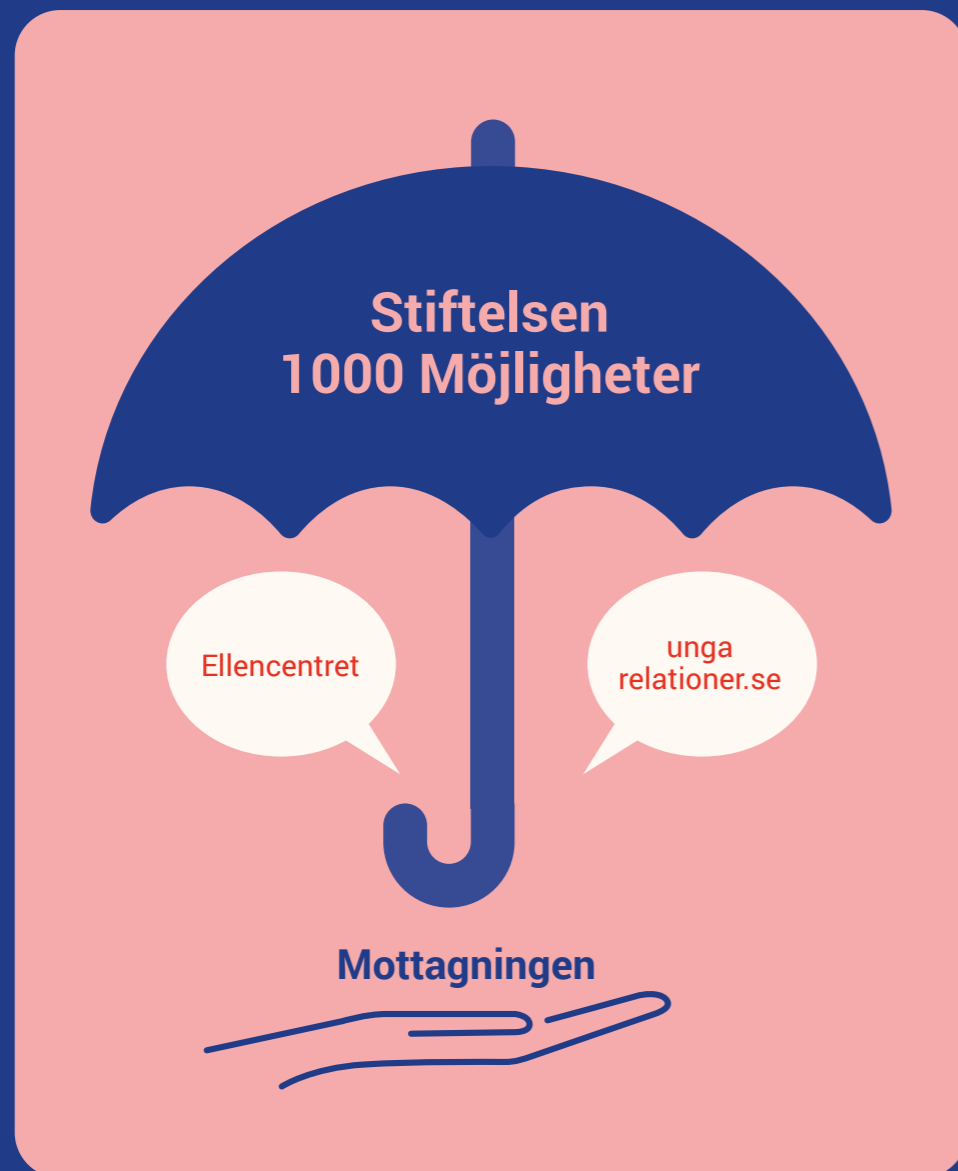
1. Brottsförebyggande rådet, Våld i ungas parrelationer. 2021. <https://bra.se/rapporter/arkiv/2021-10-29-vald-i-ungas-parrelationer>
2. Jernbro och Landberg, Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, 2024. <https://allmannabarnhuset.se/wp-content/uploads/2024/01/Vald-i-ungas-nara-relationer-digital.pdf>
3. Korkmaz och Överlien, Våld i ungas nära relationer och det ideella stödet - Möjligheter och begränsningar, 2023. <https://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:1753694/FULLTEXT03.pdf>
4. Caman och Skott, Dödligt partnervåld mot unga, 2023. https://jamstalldhetsmyndigheten.se/media/5wub13cm/do-dligt-partnerva-ld-mot-unga-av-caman-skott_.pdf
5. Jernbro och Landberg, Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, 2024. <https://allmannabarnhuset.se/wp-content/uploads/2024/01/Vald-i-ungas-nara-relationer-digital.pdf>
6. Brottsförebyggande rådet, Våld i ungas parrelationer. 2021. <https://bra.se/rapporter/arkiv/2021-10-29-vald-i-ungas-parrelationer>
7. Korkmaz, Youth Intimate Partner Violence in Sweden, 2021. <http://su.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1538821&dsid=2914>
8. Korkmaz och Överlien, Våld i ungas nära relationer och det ideella stödet - Möjligheter och begränsningar, 2023. <https://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:1753694/FULLTEXT03.pdf>
9. Caman och Skott, Dödligt partnervåld mot unga, 2023. https://jamstalldhetsmyndigheten.se/media/5wub13cm/do-dligt-partnerva-ld-mot-unga-av-caman-skott_.pdf
10. Jernbro och Landberg, Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, 2024. <https://allmannabarnhuset.se/wp-content/uploads/2024/01/Vald-i-ungas-nara-relationer-digital.pdf>
11. Andersson och Korkmaz, "No Story, No Response": Narratives from Girls Subjected to Youth Intimate Partner Violence and Placed at Special Residential Homes in Sweden, 2024. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/0886571X.2024.2428226#abstract>
12. Korkmaz och Andersson, Kartläggning av myndigheters kunskapsstöd rörande våld i ungas nära relationer, 2024. https://jamstalldhetsmyndigheten.se/media/wsqmztas/kartlaggning-av-myndigheters-kunskapsproduktion-och-kunskapsstod-rorande-vald-i-ungas-nara-relationer_klar.pdf
13. Sardinha, Yüksel-Kaptanoğlu, Maheu-Giroux, García-Moreno, Intimate partner violence against adolescent girls: regional and national prevalence estimates and associated country-level factors, 2024. [https://www.thelancet.com/journals/lanchi/article/PIIS2352-4642\(24\)00145-7/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanchi/article/PIIS2352-4642(24)00145-7/fulltext)
14. <https://www.uu.se/centrum/nck/kontakt/pressrum/pressmeddelanden/kvinnofridslingen-har-besvarat-flersamtal-an-nagonsin>
15. Folkhälsomyndigheten, Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter bland homo och bisexuella samt transpersoner, 2020. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/s/sexuell-och-reproduktiv-halsa-och-rattigheter-bland-homo-och-bisexuella-samt-transpersoner-/?pub=71752>
16. <https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/karleken-ar-fri/om-heder-for-dig-som-vuxen/om-heder/>
17. <https://www.mfd.se/uppfoljning-och-statistik/statistik-om-personer-med-funktionsnedsattning/>
18. Korkmaz och Överlien, Våld i ungas nära relationer och det ideella stödet - Möjligheter och begränsningar, 2023. <https://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:1753694/FULLTEXT03.pdf>
19. <https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/karleken-ar-fri/om-heder-for-dig-som-vuxen/om-heder/>
20. Myndigheten för delaktighet, Metodstöd för att förebygga, upptäcka och uppmärksamma våld bland personer med funktionsnedsättning, 2024. <https://www.mfd.se/material/publikationer/rapport/metodstod-for-att-forebygga-upptacka-och-uppmarksamma-vald-bland-personer-med-funktionsnedsattning/>
21. Jernbro och Landberg, Våld i ungas nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, 2024. <https://allmannabarnhuset.se/wp-content/uploads/2024/01/Vald-i-ungas-nara-relationer-digital.pdf>
22. <https://www.unizonjourer.se/aktuellt/rapporter-statistik/kvinnofridsbarometern-2023/>

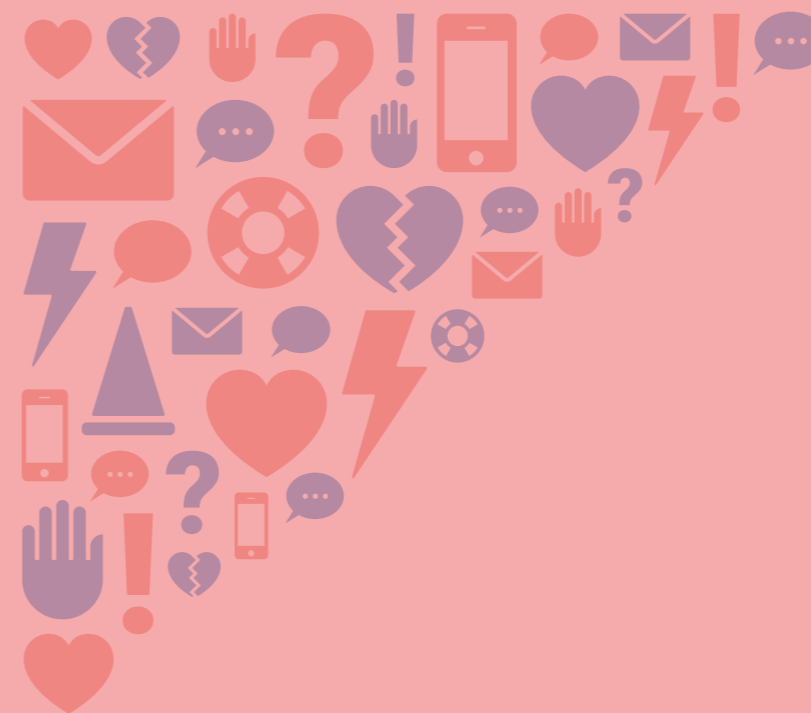
TILL DIG SOM ARBETAR MED UNGA

På ungarelationer.se finns tips och kunskap till dig som möter unga i ditt arbete. Här finns också material att beställa såsom affischer och kontaktkort för att sprida kunskap om killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer.

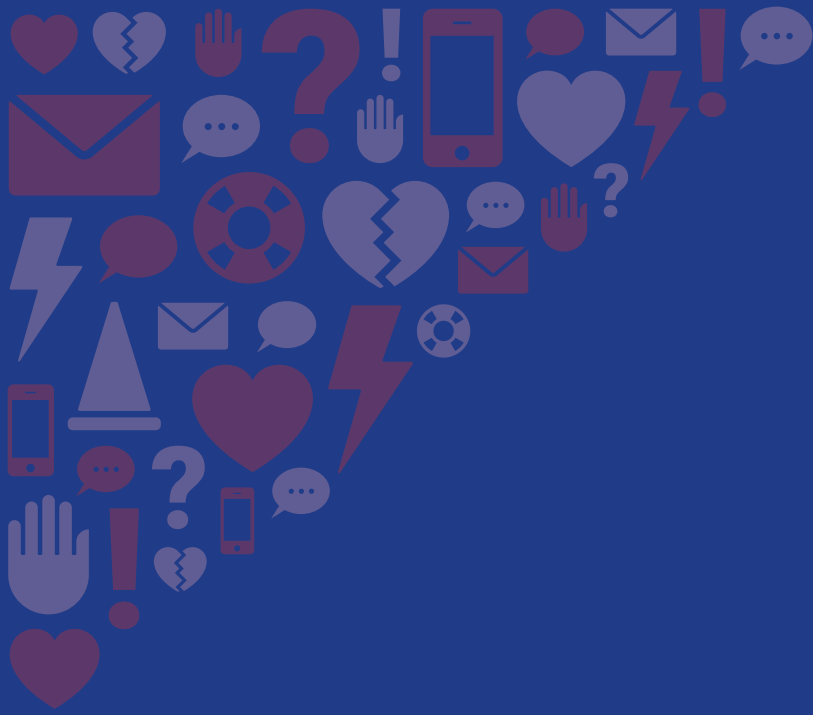
Stiftelsen 1000 Möjligheter driver ungarelationer.se och Ellencentret. Stiftelsen har också en mottagning som finns för båda målgrupperna. Spetskompetensen som fås genom det kliniska arbetet på mottagningen är avgörande för kvalitetsssäkring och utveckling av båda verksamheterna.

KUR KUNSKAPSCENTRET FÖR UNGAS RELATIONER

Kunskapscentret för ungas relationer (KUR) fokuserar på frågorna om killars våld mot tjejer, våld i ungas parrelationer och faktorer av betydelse för ungas relationer såsom exempelvis pornografi, psykisk ohälsa samt våldsutsatthet och våldsutövande. KUR samlar, stödjer och tillgängliggör kunskap, erfarenhet och forskning och är drivande i dessa frågor.

Läs mer på ungarelationer.se/kur

ungarelationer.se